

KÜTUSETURG

Kohvi müük tanklas on hea aja märk

Alexela Oili juhi **Maria Helblin**gi sõnul annab praegustest hea-dest aegadest märku kohvi-
buum kütuseäris. Selle saab olu-
de muutudes esimesena kohe ka
kinni panna, aga kriisi Helbling
nurga taga ei näe. ▶ 4-5

TALLINNA SADAM

Sadamas on ootel kullaauk

Miks Tallinna Sadam ei arenda
ise välja Vanasadama ala, kus
oleks võimalik teenida suurt ren-
ditulu ärikinnisvaralt ja müüa
magusa hinnaga kortereid, uuri-
sid investorid eilsel aktsionäride
koosolekul. ▶ 2-3

VALIMISED

Leedu president on majandusekspert

Leedu uus president saab ole-
ma majandus- ja finantstaustaga.
Esimese vooru võitis endine ra-
handusminister Ingrida Šimony-
te. Paremuselt teise hääletustule-
muse sai endine pankur Gitanas
Nausėda. ▶ 6-7

PÄEVA TEGIJA ▲

Pant tegi optimismisüsti

Tallinki suuromanike ringi kuuluv **Enn Pant** soetas miljon ettevõtte aktsiat, ta-
sudes aktsia eest keskmiselt 1,06 eu-
rot. Tehingusummaks kujunes 1,2 miljo-
nit eurot. Päev varem oli Pant ost-
nud 0,8 miljonit aktsiat, maktses
nende eest 848 000 eurot. Sis-
uliselt reinvesteeris Tallinki nõu-
kogu esimees Pant dividendi:
erasisikuna ja ettevõtte Mersok
kaudu saab Pant tänavu Tallin-
kist võtta 8,8 miljonit eurot divi-
denditulu. Insideri niisugused
tehingud annavad märku, et
omanik suhtub ette-
võttesse opti-
mistlikult.

Ärip30v

Ausalt ja kartmatult

Kolmapäev, 15. mai 2019
nr 93 (6159) **3,90 eurot**

EUR/USD
1,121 ▼

USD/EUR
0,892 ▲

EUR/SEK
10,749 ▼

EUR/RUB
72,942 ▼

Nord Pool
47,22 ▼

Euribor
-0,231

Eesti seadused, mille järgi
on lihtne ettevõtet luua, on
meist teinud rahvusvaheliste
petuskeemide mugava
vahelüli. Kirjeldame seitset
kõige levinumat skeemi,
millega investor oma rahast
lahutatakse. ▶ 12-15

PETTUS

Miljonid nelja tuule poole

FOTO: ANDRAS KRALLA

ROIGASAIADE valmistamine ja paigaldamine

ROIGASAIAD OÜ

• tel 509 2933
• info@roigasaiad.ee
• www.roigasaiad.ee

TÄNA ÄRIPÄEVA RAADIOS

Millega lõpeb kaubandussõda?

7.00-10.00 "Hommikuprogramm". Endine riigiprokurör ja nüüdne Vaba Lava juht Steven-Hristo Evestus räägib, kuidas teha suuri kannapöörded. Hiina ekspert Leslie Leino arutleb, kuidas suhtuda Euroopasse tüürivas Hiina rahasse. Keset kriisi ettevõtjaks hakanud Sirle Tuuts jagab kogemust, kuidas saada üle hirmust ettevõtluse ees. Alar Ojastu selgitab, milliseid järeldusi tasub siinsetel juhtidel teha tõsiasjast, et 90% Eesti inimestest käib tööl palga pärast. Hommikuprogrammi veavad Indrek Mäe ja Rivo Sarapik.

11.00-12.00 "Triniti eetris". Eestis saab lasta kohtutäituritel tuvastada juriidilist fakti. Millal tasub seda võimalust kasutada, räägivad kohtutäitur Risto Sepp ja Triniti vandeadvokaat Ain Kalme. Saadet juhib Aivar Hundimägi.

12.00-13.00 "Läbilöötk". 2018. aastal Eesti parimaks koolitajaks valitud Alar Ojastu jagab saates juhtidele kasulikke töövahendeid, mis aitavad töötajatest paremini aru saada. Saatejuht on Rivo Sarapik.

13.00-14.00 "Äripäeva fookuses". Advokaadibüroo Ellex Raidla partner Sven Papp, advokaadibüroo Sorainen partner Toomas Prangli ja advokaadibüroo Cobalt partner Peeter Kutman teevad kokkuvõtte 20 aasta olulisematest ülevõtmistest ja firmade müümistest. Saadet juhib Aivar Hundimägi.

15.00-16.00 "Teabevara tund". Kas tööandjale on alaealiste töölevõtt kasulik, sellest räägivad Liina Karlson ja Birgit Riivits Themis Oigusbüroost. Küsivad Heidi Saar ja Piret Frey.

► Äripäeva raadiot saab kuulata Tallinnas ja Harjumaal sagedusel **92,4 MHz** ning igal pool mujal Äripäeva veebi kaudu.

Häid majandusmõtteid
hoiab liinil Tallink!

TALLINNA SADAM

Sadamas on ootel kullaauk

Miks Tallinna Sadam ei arenda ise välja Vana-sadama ala, kus oleks võimalik teenida suurt renditulu ärikinnisvaralt ja müüa magusa hinnaga kortereid, uurisid investorid eilsel aktsionäride koosolekul.

ANU LILL
LIINA LAKS
aripaev@aripaev.ee

Äripäev

Tallinna Sadamal on ligi 400 000 ruutmeetrit maad Vanasadama piirkonnas, mis pole investorite meelest piisavalt hästi teenima pandud, kuigi potentsiaali on seal meele- tult ja kinnisvaraarendus võiks saada Tallinna Sadamale lausa neljandaks äri alus- talaks reisijate, kaupade ja laevade kõrval.

Investor Ivar Mägi sõnul tuleks Tallinna Sadamal loobuda *landlord*-strateegiast Vanasadama piirkonnas, kus on äärmiselt hea asukohaga maa-ala, mis sobiks väga hästi äripindade ja korterite arenduseks. "Kinnis- varaarendus on hea ka riskide maandami- seks, kui soomlased siia enam viina järele ei tule. Kesklinn ja sadama lähedus on parim kinnisvaraarenduse koht üldse, seda pole

TASUB TEADA Loodi uus komitee

Tallinna Sadama nõukogu liikmete nimetamiskomitee liikmed

Erkki Raasuke, nimetamis- komitee esimees

Veiko Tali, rahandus- ministeeriumi kantsler

Ando Leppiman, majandus- ministeeriumi kantsler

Sven Kuning, ASI SEB Vara- haldus juhatuse liige

Elena Kiseleva, Euroopa Rekonstruktsiooni- ja Arengu- panga transpordi osakonna projektijuht

LOE ÄRIPÄEVAST

Investor Toomase blogi "Head uudised ja põnev tutvus" tänases lehes lk 16

mõtet raisata 55- või 100aastaste maarendi lepingute peale," ütles ta. Ta soovitas Tallin- na Sadamal võtta tööle kinnisvaraarendu- sega tegelevad spetsialistid.

Kalm lubab tulemust 4-5 aasta pärast

Tallinna Sadama juht Valdo Kalm rõõmus- tas aktsionäre tõdemusega, et tegelikult töö selles suunas juba käib.

"Me ei müü maad, vaid püüame se- da väärtustada ja loomulikult teeme seda sammhaaval. Meil on olemas kompetents kinnisvara ärijuhi näol ja peame vaatama, mida teeb kogu kinnisvaraturg, ja vasta- valt sellele ajastama neid arendusi. Nii suurt maa-ala nagu 400 000 ruutmeetrit pole mõ- tet korraga paisata arendusse, see on väga suur maht Eestis. See on tulevikus äärmis- selt oluline valdkond ja peame seda kirsiks tordil, sest pikas perspektiivis on sealt või- malik saada väga stabiilset rahavoogu. Esi- mesi käibeid sellest oleks näha 4-5 aasta

KÜBERPETTUSED

Pettusteks tehti Smart-ID konto

Möödunud kuul kasvas luna- vararünnakute arv ning õngit- suslehtede kaudu said rahalist kahju inimesed, kelle teadma- ta tegid kurjategijad Smart-ID kontod ja kasutasid neid e-tee- nustes, teatas riigi infosüsteemi amet (RIA).

Kokku registreeris RIA aprill- lis pea 300 intsidenti.

Kõige tõsisematel juhtumitel üritasid kurjategijad õngit- süssõnumeid ja -lehti ära kasu- tades luua võõra inimese nimel uut Smart-ID kontot.

Petuskeem seisnes selles, et inimestele saadeti mobiiltelefoni tuntud panga nimelt sõnum, mis suunas näiliselt panga sisse- logimisleheküljele. Seal suunati

inimene õngitsuslehele Mobiil- IDga sisse logima. Kui ohver oli sisestanud oma kasutajatunnuse, isikukoodi ja PIN 1, alustasid kurjategijad samal ajal uue Smart-ID konto loomist. Inimes- te tähelepanematust kasutades suunati teda tegema järgmisi samme, näiteks sisestama PIN 2, et Smart-ID konto loomine taustal lõpetada. Nii said kurja- tegijad luua uue Smart-ID konto ja logida ohvri andmetega ning tema teadmata sisse e-teenus- tesse, kus on kasutusel Smart- ID, sealhulgas internetipanka. RIA-le teadaolevalt on seeläbi rahalist kahju kannatanud mitu inimest.

"Kurjategijad kasutasid ära

inimeste tähelepanematust. Nad sisestasid enda koodid har- jumusest, veendumata selles, millele nad sisuliselt alla kirju- tavad," ütles RIA intsidentide la- hendamise osakonna (CERT-EE) juht Tõnu Tammer.

RIA alustas Smart-ID teenu- sepakkujat SK ID Solutionsi te- gevuse suhtes järelevalveme- netlust.

Sadu tuhandeid kahju

Möödunud kuul kasvas ettevõ- tetes lunavaraga nakatunud in- fosüsteemide hulk. Nakatunute seas oli ka üks elutähtsa teenu- se osutaja. Kuna teenusepakku- ja oli enda andmed korrektselt varundanud, ei avaldanud rün-

nak teenusele kriitilist mõju, sa- muti ei toonud intsident kaasa teenuse katkemist. Kirjeldatud juhtum kinnitab, et enamasti kasutatakse lunavaraga nakatu- misel ära kaughalduslahendusi, mis on jäetud kas täielikult ava- tuks või on kasutatud lihtsasti äraarvatavat parooli.

Samuti jätkusid aprillis ette- võtete meilikontode kompromi- teerimised, mille mõju piirnes valdavalt andmete konfident- siaalsuse rikkumisega. Alates eelmise aasta sügisest on tao- liste meilikontode kompromi- teerimise tagajärjel Eesti ette- võtetelt sadu tuhandeid euro- sid välja petetud.

ÄRIPÄEV.EE

MEIE
TEAME
KUIDAS

korrektne
pakendiaruanne

www.arukasaruandlus.ee

**BALTIKUMI SUURIM
ROOSTEVABA TERASE MAALETOOJA**

www.kominox.com | sales@kominox.com

• Lehed
• Torud
• Vardad

▼ Tallinna Sadama aktsionäride koosolek, esireas paremalt majandusminister Taavi Aas, Tallinna Sadama juhatuse esimees Valdo Kalm, finantsjuht Marko Raid ja kommertsjuht Margus Vihman. FOTO: ANDRAS KRALLA

pärast, sest detailplaneering ja arendamine võtavad aega,” rääkis ta.

Pikas perspektiivis on see ühele dividendiettevõttele väga hea äri, stabiilne tulu ja rahavoog, nõustus Kalm investoritega.

Aktsionäridele tegid muret ka tulevased dividendid. “See kohtukeiss (Tallinna Sadama altkäemaksujuhtum – toim) pärsib meie dividenditootlust ja meie ettepanek on võimalikult kiiresti sellest väljuda, mitte venitada seda aastatepikkuseks, sest see on kulu firmale,” ütles üks aktsionär.

Kalm nentis, et ettevõtte on tööpoolest selles loos kannataja. “Olenevalt sellest, kuidas kohtusaaga jätkub, on meil võimalik oma hagidega kahju tagasi saada, kuid me ei oska tulemusi praegu ennustada. Igal juhul pole meie pidurid, meil on oma huvid ja aktsionäride huvid püsti,” ütles ta, lubades, et sellised juhtumid hoitakse edaspidi ära. “Mina magan küll rahulikult praegu. Muretsen hoopis sellepärast, et me liiga büro-

kraatlikuks ei muutuks. Tähtsam on tegeleda ettevõtte tulevikuga ja realiseerida oma potentsiaali.”

Dividendideks 35 miljonit

Tänavuse dividendi – 0,134 eurot aktsia kohta ehk 35,2 miljonit eurot – kinnitasid Tallinna Sadama aktsionärid peaaegu ühel häälel. Raha makstakse investoritele välja 4. juunil.

Sadama finantsjuht Marko Raid selgitas: “Madalam maksumäär kehtib meil lõviosa dividendimaksest tänu sellele, et eelmisel aastal riik võttis 105 miljonit dividendi, sellest kolmandik on 35 miljonit ja Tallinna Sadam saab teha dividendi väljamakse selles ulatuses madalama maksumääraga. Seal on üks “aga”: eraisikutest aktsionäride puhul kuulub kinnipidamisele 7% tulumaksu, sealjuures ka väljamaksetelt, mis tehakse investeerimiskontole. Pangakontole laekub dividend kahes osas.”

TULEMUS

Alexela põlevkiviäri kahandas kahjumit 5 miljoni võrra

Viimati 2014. aastal kasumis olnud Alexela Grupi kuuluv Kiviõli Keemiatööstuse Varad OÜ jäi eelmisel aastal 2,68 miljoni euroga kahjumisse.

Aasta varasemaga võrreldes on kahjum siiski rohkem kui 5 miljonit eurot väiksem, siis oli puhaskahjum 8,05 miljonit eurot.

Ettevõtte kirjutab majandusaasta aruandes, et majandustegevuse näitajad on tugevalt mõjutatud varasematel aastatel sõlmitud madalate hindadega tulevikutehingutest, eelmistel perioodidel edasi lükatud kapitaalremontide kulude kasvust ja CO₂-kvoodi, põlevkivi ressursitasu ja diislikütuse hinna tõusust. Samuti sõltub suur osa grupi tuludest otseselt maailmaturu õlihindadest.

“2018. aasta oli põlevkiviõli tootmisnäitajate poolest parim aasta kontserni ajaloos. Põlevkiviõlitehased töötlesid aastaga ümber 0,8 miljoni tonni kauba-põlevkivi, millest toodeti võrel-

37,2

miljoni euron kasvas aastaga Kiviõli Keemiatööstuse Varade käive ligi 31 miljonilt eurolt.

des 2017. aastaga 4,1% rohkem põlevkiviõli,” seisab Äripäeva Infopanka laekunud majandusaasta aruandes.

Kiviõli Keemiatööstuse Varad kuulub Alexela Grupi, ettevõtte osteti kahes etapis Raivo ja Toomas Tammelt. Nimelt soetas Alexela Energia 2012. aasta veebruaris algul poole ettevõttest 30,3 miljoni euro eest. Seejärel ostis Alexela ülejäänud 50% kaks aastat hiljem, tehingu hind toona osapooled ei avalikustanud. Äripäev hindas siis, et tehingu hind võib olla suurusjärgus 40–50 miljonit eurot.

“Meie strateegia näeb ette in-

vesteerida sinna järgneval viiel aastal 55 miljonit eurot ja luua sada töökohta,” märkis Alexela Energia juht Marti Hääl toona.

Kiviõli Keemiatööstuse Varad kuulub Eesti suurimate keemiatööstusettevõtete hulka, peamisteks põhitegevusteks on põlevkivi kaevandamine, põlevkiviõli tootmine, soojus- ja elektrienergia koostootmine ja turustamine. Kontserni kuuluvad Kiviõli Keemiatööstuse OÜ ja KKT OÜ.

Viimasel aastal on ettevõtte olnud tähelepanu keskmes seoses sellega, et riik soovib sundvõõrandada maad, kus on Kiviõli Keemiatööstusel kaevandusluba mäeeraldisel, mis aga ei kuulu ei riigile ega ettevõttele ja mille kasutamiseks nad omanike käest luba ei saa.

Asjade käiguga ei ole rahul kruntide omanikud, kelle hinnangul käituks riik sellisel juhul Kiviõli Keemiatööstuse erahuvides.

ÄRIPÄEV.EE

Fookuses: Euroopa Parlamendi valimisdebatt

“Jah, mõned natsid ja isegi natsiparteid jäävad alles, nähtavasti alaliseks. Ent kui me tahame, nagu ütles Schuman, teha lõpu rahvuste ja natsionalismide lõpututele kokkupõrgetele, on väljapääs vaid üks: tuleb üles ehitada ühtne Euroopa rahvusülene riik.”

Nii kirjutas Keskerakonna esinumber Yana Toom hiljuti Eesti Päevalehes. Neljapäeval saab ta oma teesi kaitsta debatis EKRE kandidaadi Jaak Madisoniga.

Kuula neljapäeval kell 12.

Saade valmib koostöös Euroopa Parlamendi Eesti bürooga.

Kõiki saateid saad ka järelkuulata aadressil **raadio.aripaev.ee**

Äripäeva **raadio** 92,4
Ausalt ja kartmatult

30. mai 2019
Radisson BLU Hotel Olümpia Tallinn

E-arveldamise seminar:

Hinda aega

- Miks ma vajan e-arve operaatorit?
- Kuidas saata e-arveid Baltikumi, Skandinaaviasse või Aiasse?
- Mis juhtub kui ma muudan müügiarvet või teen krediti?
- Missugused piirangud on e-arvele?
- Ostuarvete automatiseerimine, kuidas see käib?

Vaata infot ja registreeri kohe!

pood.aripaev.ee/konverentsid

Korraldajad: Raamatupidaja.ee **Äripäev**

SOODUSHIND
23. maini 2019
99 €
118,80 € km-ga

Täishind 149 eurot (km-ga 178,8)

KÜTUSETURG

Helbling: räme konkurents sunnib kohvi müüma

Mullu Alexela Oili juhtimise üle võtnud Maria Helbling kirjeldab end ülianalüütilise inimesena, kellele meeldib tähistada võite pigem meeskonna sees kui avalikkuse silme all. Sestap ei vii teda edasi ärapanemine konkurendile, vaid soov viia ellu uut ja ägedat enda visiooni.

ALLAN RAJAVEE
allan.rajavee@aripaev.ee

Äripäev

Maria Helbling (32) tuleb Eesti energeetika-sektori ühest mõjukaimast ettevõtjate perest. Heiti Hääl tütar veetis oma elu Eestis kuni keskkooli alguseni ja siis siirdus haridusteed jätkama välismaale. Ülikoolis on Helbling käinud Cambridge'is ja Amsterdamis. Mõlemas kõrgkoolis keskendusid tema õpingud majandusteadusele.

“Ma ei tea, kas välismaise hariduse omanine on eelis, aga arvan, et välismaine kogemus on eelis. See lihtsalt on silmarin-gi laiendamise mõttes ülioluline,” märkis Helbling. Lisaks erialastele teadmistele õppis Helbling välismaal tundma issanda loomaia mitmekesisust ehk inimesi ja neid edasi viivaid sügavaid sisemisi hoovusi.

“Võib-olla see, mis mind motiveerib rohkem tegema, on täiesti erinev sellest, mis oli minu kõrval õppinud Põhja-Koreast Lõuna-Koreasse põgenenud ja kogu suguvõsa raha eest Inglismaale õppima tulnud kaaslasel,” rääkis Helbling.

Samuti sai ta välismaal mastaabitunnetuse, mis annab olulistel hetkedel enesekindlust. “Näiteks see, mida mina siin Alexelas teen, on Eesti mõistes väga suur, kuid maailma mõistes väga väike. Kui tundub, et oled liiga suure tüki hammustanud, siis paned mastaabi paika ja saad aru, et pole hullu midagi,” ütles Helbling.

Kõik inimesed pole ratsionaalsed

Amsterdami ülikoolis kaitstud magistritöö kirjutas praegune Alexela Oili tegevjuht mänguteooriast. Tema sõnul on mänguteooria läbirääkimiste A ja O ehk ettevõtte juhtimisel on sellest alati kasu.

“Jah, maailm on volatiilne, eriti poliitika on volatiilne ja sellest tulenevalt ka turud. Lõpuks loevad inimestevahelised suhted, lõpuks üle laua pole sul mitte ettevõtte, vaid inimene, kellega sa proovid midagi kokku leppida. Sel hetkel jääb volatiilsus mingis mõttes ukse taha,” ütles Helbling.

Ta leiab, et majandusteaduse alustala – kõik inimesed on ratsionaalsed – ei vasta tõele. “Käitumisteooria ütleb, et inimesed on ratsionaalsed, kuid edasiviivad jõud pole kvantifitseeritavad,” märkis Helbling. Tema sõnul tuleb jõuda kompromissini, mõistes teineteise agendasid. “Täpselt nagu partnerile, pole mõtet minna ka kliendile kotti pähe tõmbama, see on lühiajaline tulemus.”

Valdkond, mis ei kaota atraktiivsust

Helbling on töötanud energeetikasektoris juba 2008. aastast. “Kui olin viis aastat

Inglismaal ära olnud, siis oli mul meeletu koduigatsus ja tahtsin koju ära tulla. Mis siis ühel majandustudengil on – juhtimis-konsultatsioonid ja pangandus,” meenutas Helbling.

Olles ülikooliõpingute ajal pangas prak-tikal olnud, teadis ta, et finants ei meeldi talle üldse. Juhtimiskonsultatsioonide seg-ment oli Helblingu sõnul tollal pea olematu ja pealegi tundis ta puudust juhtimiskoge-musest. “Kui ma polnud kunagi kedagi juh-tinud, siis kuidas ma seletan kellelegi teise-le, kuidas see käib,” ütles ta.

Helblingule tundus energeetika vald-kond atraktiivsena, sest see ei kaota ak-tuaalsust. Nii alustas ta tööd Alexela ühe suurima konkurendi Eesti Energia juures. Helblingule oli tegemist pooljuhusliku kok-kusattumusega, mitte perekonna siseringis korraldatud tööstusspionaažiga.

“Minu CV sattus Eesti Energia persona-lijuhi kätte, kes andis selle ühele oma vald-konna juhile Margus Valsile. Ta on õppi-nud ka Londonis ja pani just uut meeskonda kokku. Ta võttis minuga ise ühendust ja kutsus esialgu intervjuule,” meenutas ta.

Pereärisse tullakse viimasena

Tema sõnul tõstatus vestluse käigus ka te-ma perekondlik küsimus. “Mis seal salata. Tööintervjuul küsiti minult see sama küsi-mus – kauaks sa meile jääd? Kuid tollel het-kele mul Alexelasse tuleku plaani polnud,” tunnistas Helbling.

Kuigi Alexela on tema elus olnud nii kaua, kui ta mäletab, ja pereärisse maandu-mine tundus loogiline, ei soovinud ta seda esimese valikuna. “Pereäri tundub töökoht, kuhu tullakse viimasena, mitte esimesele või teisele töökohale,” tões Helbling. Ses-tap tundis ta kerget hirmu, kui juba kolm aastat pärast Eesti Energias alustamist siir-dus ta Alexela Grupi ärisuundi arendama.

Helblingu ärisuundade juhi ametiajal hakkas Alexela konkureerima Eesti Ener-giaga elektri- ja maagaasiäris. “Maagaasi-ärisse läksime meie (Alexela – toim) enne kui Eesti Energia. Seal on võib-olla vastupi-dised suhted. Õlitootmine oli täiesti minu tööväline protsess,” selgitas Helbling.

Esimene asi mida kärpida – kohv

Alates eelmisest aastast juhib Helbling Alexela Oili ehk vastutab Alexela tanklake-ti eest. Kütuse jaemüük pole enam nii kõr-ge marginaaliga teenus, kuid selle elutähtsa valdkonna kõrval on hakatud rohkem kes-kendumas nii-öelda kohvi müümisele. Helb-lingu sõnul ei tingi stabiilsemate hindade-ga kohvi müümist ebastabiilne toornafta maailmaturu hind, vaid “suhteliselt räme” konkurentsisisituatsioon Eesti kütuseturul.

“Marginaali lihtsalt kütuse pealt ei tule

KES ON KES Maria Helbling (sünd. Hääl)

Sündinud 1986. aastal.

Omandas 2008. aastal Cambridge'i ülikoolis bakalaureuse kraadi majandustea-duses.

Kaitses 2011. aastal majandusteaduste ma-gistrikraadi Amsterdami ülikoolis.

Alustas tööd kohalikus energeetikasektoris 2008. aastal Eesti Energias. Alates 2012. aas-tast vastutas kolm aastat Alexela Grupi äri-arenduse eest.

Juhib alates 2015. aastast Alexela Energyt ja 2018. aastast Alexela Oili.

Tegeles õpingute ajal Suurbritannias aktiiv-selt võrkpalliga.

Heiti Hääl

Maria Helblingu isa

Asutas 1990ndatel koos venna Marti Hää-lega Alexela.

Praeguseni Alexela Grupi suuromanik ja nõukogu esimees.

Toetab kultuuri- ja spordivaldkonna algatu-si. Tema meelisportialade hulka kuuluvad näiteks ratsasport ja purjetamine.

Tunnustati tänavu Valgetähe III klassi teenetemärgiga.

KOMMENTAAR Olen talle õpetanud positiivsust

HEITI HÄÄL
Alexela Grupi asutaja ja suuromanik, Maria isa

Maria on väga siiras ja inimlik, kuid vajadusel ka ratsionaalne ja kaalutlev. Ta suudab teha väga selget vahet mate-riaalsete ja moraalsete väärtuste va-hel ehk tal ei kao inimlikkuse ära.

Arvan, et olen talle õpetanud po-sitiivsust. Kunagi ei tohi elus alla anda ja tuleb leida tee seatud eesmärgi-ni. See on omadus, mis on sinuga liht-salt kaasas.

Mõni inimene ei oska kunagi öelda “ei”, mõni inimene ütleb kogu aeg “ei”, kui tal selleks võimalus tekib. Mul on sel teemal väga meeldinud male maa-ilmameister Garri Gasparov, kes on öelnud, et õnnelikud on need inime-sed, kes suudavad sõpradele ära öelda teenetest, mida nad on ise suutelised osutama. Selles on väga sügav kaetud mõte ehk kui sa oskad öelda “ei”, siis jääb sulle jube palju vaba aega. Arvan, et Marial on see balanss hästi paigas.

ja kohvi pealt on see kõrgem. Teine põhjus on see, et Eesti elanikkond on jõudnud sel-lele elatustasemele, kus ollakse nõus ostma kohvi väljas, mitte tegema seda kodus,” sel-gitas Helbling. Teisalt tunnistas ta, et ma-jandussurutise olukorras on kohvi müük esimene koht, kus kokku tõmmatakse. Ses-tap leidis ta, et praegu kõrgemat marginaali pakkuv kaupluseteenus on siiski üsna vola-tiilne ärisuund võrreldes kütuse müügiga.

Helbling arvas, et kohvibuum kütuseäris annab tunnistust lähedatest oludest. “Kind-lasti on majandussurutise tingimustes

grupp kliente, kes seda toodet edasi tarbib ja poode pole vaja kinni panna. Kuid see, et poeäri tõesti buumib, on hea aja märk küll,” ütles ta. Hoolimata buumimisest ei usu te-gevjuht, et kriis on kohe nurga taga. “Vaa-dates ka meie enda numbraid, siis eelmine aasta oli metsiku investeeringu periood. Kui arvaksime, et kõik kohe kokku kukub, siis vaevalt me seda teinud oleksime.”

Sellel põhjal leidis ta, et nii Alexela kui ka Eesti majanduse üldist kasvu piirab lä-hiaastail tööjõuga seotud surve. “Palgasur-ve on ka, aga tegelikult on probleem selles,

» Eelmine aasta oli metsiku investeeringu periood. Kui arvaksime, et kõik kohe kokku kukub, siis vaevalt me seda teinud oleksime.

◀ Maria Helbling
FOTO: LIIS TREIMANN

Visioon: 30 aastat tagasi ja edasi

Maria Helbling, mis on olnud olulisemad saavutused Eesti majanduses, mis on toonud meid siia ja andnud kasvupotentsiaali? Alustades ettevõtetest, siis kindlasti on Skype'i seltskonnal olnud ülisuur roll selles, et tekitada “kõik on võimalik” mentaliteet. Sellest on kasvanud välja kõik TransferWise'id ja Taxifyd. Veendumusest, et Eestis on võimalik teha globaalselt äri. See on olnud tänase majanduse olulisi alustalasid.

Teine on olnud tootev tööstus, kes kas või allhankijana töötavad suurtele globaalsetele ettevõtetele, aga kes on ka allhankijast välja kasvanud päriselt oma toodet turustavaks ettevõtteks. Tootev tööstus on see, kes päriselt annab tööd ja toob riigile maksutululu.

Eesti majandus aastal 2059. Mis valdkonnad ruulivad, kas meil on IT-sektor endiselt tugev või kuhu Eesti majandus liigub? Ma ei kujuta ette tulevikumajandust, kus IT-sektor pole tugev. Selles mõttes on majanduse elus püsimiseks vajalik tugev IT-

sektor. Ma näen võimalusi näiteks energia valdkonnas, kus Eesti ettevõtted võiksid välja töötada tehnoloogiaid, mis läheksid maailma. Ehk siis energiatehnoloogia tööstuse arengut. Kuna meie praegune elektritootmine on väga põlevkivipõhine, siis sellel evolutsioonil taastuva energia suunas ei peaks me võtma ainult väljast tulevaid tehnoloogiaid, vaid ka ise arendama uusi lahendusi. Sellel võib olla suur potentsiaal, kui sinna panustada.

Samuti arvan, et meie geograafiline asukoht peaks hakkama meie kasuks tööle. Meie raudtee ja sadamad, miks mitte andmekeskused.

Millise kasvuidee annaksite teistele ettevõtjatele järgmiseks 30 aastaks? Ma ei tea, kas see on järgmiseks 30 aastaks või alaliselt, aga mina olen täheldanud, et mida rohkem kuulata oma inimesi, eriti neid, kes on esmatasandil, seda rohkem kuuled sa ideid, mille peale poleks ise tulnud. Ja kui sa pole ise selle peale tulnud, ei tähenda, et see oleks halb idee.

sustada. Nende eest ma ei tahaks sõna võtta, aga tõenäoliselt on siin mingid loogilised ja vähem loogilised osad, mida börsile viia.”

Kütusemüügi puhul soovib Helbling keskenduda tooteportfelli mitmekesistamisele *one-stop-shop*’i meetodil ja energiatarbimistrendide ennustamisele. “Siin tulevad mängu ka gaasilised kütused ja muud sellised liigid,” ütles ta. Seejuures toonitas juht, et maagaas jääb grupi fookusesse. “Selleks, et kohe heitme vähendamise eesmärk saavutada, on kohalik maagaas ja biokütus kõige paremad sildkütuse liigid.”

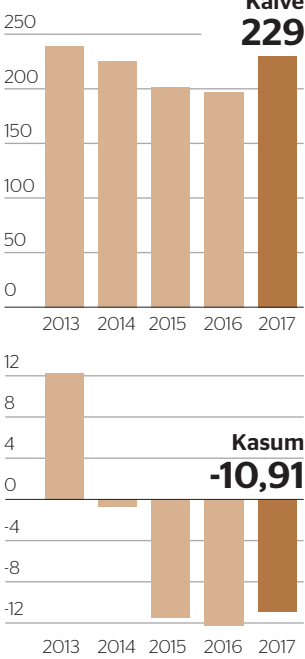
et inimesi lihtsalt pole. Iseasi, kas see meid kriisi viib, aga mingisse rahunemisse või stagnatsiooni võib viia küll,” ütles Helbling.

Suund börsile

Kuhu liigub Alexela Grupp tervikuna, Helbling otseselt rääkida ei soovinud. “Grupi kohta pole ma õige inimene vastama, kuid oleme enda suureks eesmärgiks seadnud börsi.” Tema sõnul on Alexelal mitu tegevusvaldkonda alates jaemüügist ja lõpetades põlevkiviga. “See, milliste osadega ja mis tempos börsile minnakse, on juhtkonna ot-

VÕRDLOS Börsi poole kiikav kütusehiid kahjumis

Alexela Grupi majandustulemused mln eurodes

ALLIKAS: ÄRIPÄEVA INFOPANK

Meil ei ole piisavalt tööjõudu

Milline on Eesti majandus aastal 2049, sõltub Heiti Hääle sõnul sellest, kuhu poole Eesti ühiskond liigub.

“Elkõige sõltub see kahest hoovast – üks on tööjõupoliitika ja teine on energiapoliitika. Kogu maailmamajandus liigub järjest enam automatiseerituse suunas. See tähendab inimtööjõu osakaalu vähenemist maailmamajanduse koguproduktis ja energia osakaalu kasv,” ütles ta.

Hääl leidis, et Eesti mitte isegi lähikümnendi, vaid lähema viie aasta väga oluline temaatika on Põxit. “See on küll ilus sõna ja see on selge, et meie energia- ja põlevkivipõhiseks jääda ei saa. Noh, kui just kogu maailma kliimapolitiika kokku ei kuku – siis saab,” märkis ta.

Hääle sõnul jäävad väga pal-

jud ideed teostamata, sest pole piisavalt tööjõudu.

“Kui rahvast juurde tuua ei lasta, siis minul väljavaateid Eesti majandusele pole. Olen seda kirjutanud isegi ühes aramusloos, et meie riigil on kolm loodusvara. Peale põlevkivi, mets ja geograafiline asukoht. Geograafilist asukohta ei kasuta me poliitiliselt, metsa kasutamist nägime seoses tselluloositehase arutelu- ga ja põlevkivist peame loobuma kliimapolitiilistel kaalutlustel. Alles jääb ainult kiidetud IT-majandus, aga seda äri saab ajada ükskõik millises kiire internetiühendusega riigis,” selgitas ta.

“Seega taandub kogu debatt maksuküsimustele ehk kas maksudega suudetakse pidada IT-lugu Eestis või mitte,” võttis Hääl teema kokku.

Fiiberlaser ENSIS.

25 mm terase läbistusaeg **alla 1 sekundi.**

- Amada ENSIS laserid teeb eriliseks ülikiire läbistusvõime ja lõikerežiimide sujuv muutmine lähtuvalt materjali paksusest.
- Amada kolmanda põlvkonna fiiberresonaatorid on saadaval kuni 9kW võimsusega.

PAINUTUSPRESSID | LASERLÕIKEPINGID | REVOLVERSTANTSID | GILJOTIINID | LINTSAED

Aider OÜ
Allika tee 12, Peetri, 75312 Rae vald
www.aider.ee | +372 5126633 | henri@aider.ee

BEST-HALL

KATAB KÕIK

www.besthall.com

BEST-HALL - projekteerib, valmistab, varustab ja paigaldab hallid vastavalt kliendi vajadustele

- Best-Hall on paindlik ning mitmekülgne lahendus igasuguste hallide ehitamisel.
- Raamide valmissektioonid paigaldatakse ja kinnitatakse otse asfaltalusele, mille laius võib olla kuni 50 m, või betoonvundamendile, tagades seejuures vaba silde kuni 100 m.
- Best-Halli saab minimaalse tasu eest demonteerida ja uuele kohale paigutada.
- Best-Halli välisilme võib kujundada tellija individuaalseid soovide arvestades (logod, värvigamma jms).

Best-Hall OY esindus Baltimaades **Best-Hall Baltic OÜ** | [Tiit +372 50 94 653](tel:+3725094653) | [E-post tiit.kremm@hansahall.com](mailto:tiit.kremm@hansahall.com)

Best-Hall OY | Yhdystie 3-7, 68300 Kälvä, FINLAND | Tel +372 51 991 092 | E-post: info@besthall.com, kristel.nyman@besthall.com

VALIMISED

Leedu saab majandus-eksperdist presidendi

Leedu uus president saab olema majandus- ja finantstaustaga, mis võib vihjata sellele, mis on leedukatele praegu riigis kõige olulisem teema.

PILLE IVASK
pille.ivask@aripaev.ee

Äripäev

26.

mail peetakse Leedu presidendivalimiste teine voor. Esimeses voorus käis hääletamas pea 57% hääleõiguslikest kodanikest, võitis Ingrida Šimonyte 31,21 protsendiga.

Praegusel presidendil Dalia Grybauskaitė saab täis teine viieaastane ametiaeg ning seaduse kohaselt ta presidendina jätkata ei saa. Presidendivalimiste esimeses voorus kandideeris küll üheksa kandidaati, ent juba kampaania alguses oli teada, et võitlus riigipea koha nimel käib tegelikult kolme kandidaadi vahel.

Esimese vooru võitis endine rahandusminister Ingrida Šimonyte 31,21 protsendiga. Paremuselt teise tulemuse sai endine pankur, nüüdseks poliitikasse suundunud Gitanas Nausėda, kes sai 30,93 protsenti häältest. Kolmanda koha sai praegune peaminister Saulius Skvernelis 19,67 protsendiga. Sealjuures lubas Skvernelis valimistulemustele viidates, et juulis, kui ametist lahkub Grybauskaitė, astub tagasi ka tema.

“Valimiste teise vooru mitte pääsemine näitab inimeste hinnangut mulle kui poliitikule,” ütles peaminister Skvernelis pärast hääletustulemuste selgumist.

President kiitis

Vilniuse Ülikooli rahvusvaheliste suhete ja politoloogia teaduskonna professor Ramūnas Vilpišauskas kommenteeris Leedu uudisteportaalile 15min.lt, et esimese vooru tulemusi vaadates näib, et leedukad on rahul riigi praeguse välis- ja kaitsepoliitikaga. Need kandidaadid, kes seda kritiseerisid, said rahvalt leige toetuse.

Küll aga on Vilpišauskase hinnangul tei-

KANDIDAADID Kellest saab Leedu president?

Ingrida Šimonyte
44aastane

Finantstaustaga ning sotsiaalselt liberaalsete vaadetega. Sa-geli võrreldud ka Leedu ametis oleva presidendi Dalia Grybauskaitėga, sest mõlemad eelistavad Venemaaga suheldes karmi tooni.

Töötanud 12 aastat Leedu rahandusministeeriumis erinevatel ametikohtadel, aastail 2009-2012 kandis Andrius Kubiliuse valitsuses rahandusministri portfelli.

Kuulunud Leedu Panga nõukogusse ning alates aastast 2016 on seimi liige.

Räägib inglise, vene, poola ja algtaasel rootsi keelt.

Populaarne noorte ja linnaelanike seas.

Gitanas Nausėda
54aastane

Hariduselt majandus-teadlane.

Töötanud aastatel 1994-2000 Leedu Keskpankas, hiljem SEB pangas majandusanalütikuna ning panga presidendi majandusnõunikuna.

Peab samuti oluliseks ehitada Leedus üles heaoluriiki ning vähendada ühiskonnakihtide vahel olevat lõhet.

Räägib inglise, vene ja saksa keelt.

Võib saada mõne analütiku hinnangul mai lõpus peetavas teises voorus rohkem hääli kui Šimonyte, sest suudab enda poole võita need valijad, kes esimeses voorus toetasid mõnda teist kandidaati.

FOTOD: SCANPIX

se vooru tulemusi keeruline prognoosida, sest mõlemad kandidaadid peavad tegema palju tööd selle nimel, et oma valijaskonda kasvatada, samas ei tohi nende seisukohad aga laiali valguda.

Grybauskaitė leidis, et valimiste esimene voor näitab Leedu ühiskonna küpsust. “Inimestel on väärtused, mida populism ja väljapressimine muuta ei suuda,” ütles riigipea ja lisas, et inimesed saavad aina enam aru, et hääletama minnes saavad nad sõna seka öelda oma riigi arengus.

Majandusplaan veel ebaselge

Luminori panga peaökonomist Zygimantas Mauricas leidis, et mõlemal presidendikandidaadil on küll sarnased majanduslikud vaated, ent nende olemus selgub alles sügisel, mil pannakse paika uue aasta riigieelarve. Suurim küsimus on tema hinnangul aga see, mis saab praeguse valitsuse algatatud plaanidest ja reformidest.

„Inimestel on väärtused, mida populism ja väljapressimine muuta ei suuda.“

Praegune Leedu president Dalia Grybauskaitė

gul aga see, mis saab praeguse valitsuse algatatud plaanidest ja reformidest.

Mauricase sõnul pooldavad nii Šimonyte kui ka Nausėda heaoluriiki ja suuremat majanduslikku ümberjaotamist, samuti tahavad nad suuremat tähelepanu avalikule sektorile ning võidelda sotsiaalse tõrjutuse ja vaesusega.

“Need on valdkonnad, mis on mõlema

kandidaadi puhul esile kerkinud. Küsimus on, kuidas nad seda kõike tegema hakkavad,” arutles analütik ja nentis, et selget programmi kummalgi veel pole. Samuti on oluline mõista, et Leedu parlamendil (seimil) on oluliselt tugevam positsioon majandusküsimustes kaasa rääkimisel.

Mauricas arvas, et majanduslikus plaanis tuleb Leedus päris rahulik suvi, ent sama ei saa öelda poliitika kohta.

Sarnaselt mitme teise Euroopa riigiga on Leedus probleeme suure väljarändega Lääne-Euroopasse. Leedu majanduskasv on näidanud küll tugevat arengut, ent samas on vaesuse, ebavõrdsuse ja töötuse määr endiselt kõrge.

Leedus on presidendil vetoõigus, õigus panna paika välis- ja kaitsepoliitika, samuti on riigipea kaasatud kohtunike, riigi peaprokuröri ja keskpanga juhi nimetamisse.

ÄRIPÄEV.EE

PVC HALLIDE MÜÜK, TOOTMINE JA PAIGALDUS

Jaanus Laane 50 66 284, info@finest-hall.com

FINEST HALL
www.pvc-halli.fi

POLIITIKA

Kalev Kallo jäi ilma saadikupuutumatusest

Riigikogu toetas eile õiguskantsler Ülle Madise ettepanekut võtta ära saadikupuutumatuse Kalev Kallolt, ettepaneku poolt hääletas 52 riigikogu liiget.

Hääletamisest ei võtnud osa 7 EKRE ja 22 Keskerakonna saadikut, 20 inimest puudus. Koalitsioonist hääletas Kallo saadikupuutumatuse ära võtmise poolt 12 Isamaa saadikut.

Madise ütles oma ettekandes, et ettepaneku tegemine ja saadikupuutumatuse võimalik ära võtmine ei tähenda, et riigikogu liige on kuriteos süüdi, samuti

ei peata see tema volitusi riigikogu liikmena. “Saadikupuutumatuse ära võtmine annab üksnes võimaluse jätkata Kalev Kallo suhtes kohtupidamist ja selgitada välja tõde,” lisas ta.

Kallo lausus vastuettekan-des, et tunneb end olevat järginud kõiki Eesti Vabariigi seadusnorme.

Tallinna linnavolikogu endist esimeest Kalev Kallot süüdistab prokuratuur Edgar Savi-saare altkäemaksu kohtuasjas altkäemaksu andmisele ja võtmisele kaasaaitamises.

BÖRS

LHV ei jõua riigifirma IPOt ära oodata

KRISTEL HÄRMA
kristel.harma@aripaev.ee

LHV pank kasutab Enefit Greeni aktsiatesse investeerimist juba enda turunduskampaanias, mis tekitab huvilistes küsimuse, kas riigifirma on börsile lähemale jõudnud.

“Mõtlen, et LHV reklaam pole muidugi midagi kindlat, aga nad ei teeks sellist reklaami, kui neil poleks kindlust, et Enefit Green läheb veel enne jaanipäeva börsile. Valitsuse ja Eesti Energia poolt on seni veel vaikus, ent kauaks?” laekus küsimus Äripäeva toimetuses.

LHV tahtis Eesti näidet

“Kuna tunduim Eesti ettevõtte, mis avalike andmete kohaselt peaks lähemas tulevikus börsile tulema, on Enefit Green, tõime ka nende IPO välja kui potentsiaalse koha võimenduse kasutamiseks,” selgitas LHV pressiesindaja Priit Rum ja lausus, et nad propageerivad LHV võimenduslaenu kasutamist just aktiivsel IPOde perioodil. Uberi, Lyfti ja teiste USA ettevõtete IPO-desse panustamise kõrvale tahteti tuua ka Eesti ettevõtte.

Enefit Greeni börsile sisenemist on pidevalt edasi lükatud, ehkki Tallinna börsi juht Kaarel Ots ütles selle aasta alguses, et ootab Enefitist “küll mitte vähem edu kui Tallinna Sadamast”. Ots ütles siis, et ei näe põhjust, miks peaks sellega üle esimese kvartali ootama. “See küll muidugi ei ole kuidagi minus kinni või minu mõjutada, aga ma tean, et töö selle nimel käib,” lisas Ots. Nüüd on aga ka esimene kvartal möödas.

Eesti Energia pressiesindaja Priit Luts märkis, et valitsus on kinnitanud, et Enefit Greeni IPO on uue valitsuskoalitsiooni plaanides. “See on sisse kirjutatud ka värskesse koalitsioonilepingusse. Midagi rohkemat me kommenteerida praegu ei saa ning jagame täpsemat infot, kui aeg selleks on küps,” ütles ta.

Konkurendi Eleoni üks omanikest Andres Sõnajalg nentis,

et Enefit Greeni börsile jõudmine oleks positiivne. “Ainult et loodame, et siis ka mängureeglid muutuvad. Praegu riik eelistab oma ettevõtet ja teiste elu teeb põrguks,” tõdes Sõnajalg.

Sõnajalg hindas, et kui börsile viidaks Enefit Greenist enamus või 100%, muutuksid asjad paremuse poole. “Siis võib saada sellest normaalne ettevõtte, aga kui vähemusosalus, jäävad ilmselt ohjad riigi kätte ja ega ma sealt midagi uut ei looda. See teeb olukorra ilmselt veel segasemaks.”

Eleon vaidleb riigiga Tootsi tuulepargi üle, mille omandamisel oleks Enefit Green börsile sisenemisel veel tugevam. Nimelt passis Eleon Sõnajala sõnul õiget hetke ja taotles 2017. aastal riigivara seaduse alusel olulise majandusinvesteeringu tegemiseks ning riigile olulise majandusarengu eesmärgil Tootsi maa-ala hoonestamist enda tuulikutegega. Hiljem tahtis riik korraldada avalikku enampakkumist. “Ilmselgelt oli meie taotlus eespool ja me loodame, et riik menetleb asju võrdsest ehk avalduste esitamise järjekorras,” ütles Sõnajalg.

Oma ametit kokku võtvas intervjuus ütles endine rahandusminister Toomas Tõniste Äripäevale, et tema eesmärk oli ka Enefit Green börsile viia, kuid kohtuvaidlused takistasid seda.

Sõnajala hinnangul ei tohiks aga vaidlus Enefit Greeni börsile minekut takistada. “Mina arvan, et see ei tohiks takistada, sest nad on nagunii võtnud turgu. Küll ka see on vaidlustatud,” rääkis ta ja lisas, et tema hinnangul on Enefit Greenile suurem probleem Nelja Energia ostmist puudutav kohtuvaidlus.

Tootsi tuulepargi vaidlus Sõnajala hinnangul nii suur takistus olla ei saa. “Nende käes on nagunii turust 85%, Tootsi lisaks monopolile veel monopoli juurde, mida ei tohiks kindlasti lubada. Teatavasti on uus valitsus väga monopolide vastu, nii palju kui mina olen kuulnud.”

**EHITUSSPETSIALIST
kiiresti ja soodsalt!**

renditööjoud.ee | info@renditööjoud.ee | +372 56700740

LÜHIDALT

Nii Reformierakond kui ka sotsid tüürivad kahe mandaadi suunas

Europarlamenti valimistel on seni kõige paremini eristunud Marina Kaljurand, kellele astub üha enam kannule Andrus Ansip. Värskest europarlamenti populaarsusküsitlustest selgub, et populaarseimad europarlamenti kandidaadid on Marina Kaljurand (14,8 protsendilise toetusga) ja Andrus Ansip (13,7 protsenti), kirjutas Postimees.

Erakondadest juhib ülivõimsalt endiselt Reformierakond (27,5 protsenti), kellele järgnevad SDE (18,2 protsenti) ja Keskerakond (17,8 protsenti). Praegused küsitluse tulemused prognoosivad kindlat kahte mandaati Reformierakonnale ning ülinapilt kahte mandaati sotsidele ja ühte kohta europarlamentis Keskerakonnale ja EKRE-le.

IT-ettevõtte otsib konkurente, keda osta

Eelmisel aastal 30 protsenti kasvanud kassa- ja läbipääsusüsteemide arendaja Ektaco otsib võimalusi teiste ettevõtete omandamise kaudu enda turuosa suurendada, kirjutas ituudised.ee.

Ektaco juhatuse liikme Külle Tärnovi sõnul on ettevõtte järgmise kümne aasta siht saada oluliselt suuremaks, kasvatada toodete müüki Eestis ja välisriikides ning täiendada tooteportfelli mõne uue tootega.

“Oleme võtnud fookuse skaleeritavate toodetele ning selgetele segmentidele, kasutame tootearenduses kliendikeskset lähenemist ja disainmõtlemise võimalusi. Tugeva fookuse hoidmiseks oleme müünud automaatika äriüksuse ning tulevikus otsime võimalusi ka ise teiste ettevõtete omandamise kaudu enda turuosa suurendada,” selgitas ta.

Eestis kasutab Ektaco väljaarendatud kassasüsteemi CompuCash rohkem kui 1500 restorani, kaupluse ning meelelahutuskeskuse.

Kaks läbikukkunud referendumit

Lisaks presidendikandidaadi valimisele hääletasid leedulased kahe referendumiküsimuse üle. Mõlemad kukkusid läbi.

Neist esimene puudutas seimi liikmete arvu vähendamist praeguselt 141 liikmelt 121-le. Hääletusel osales üksnes 47,2% valijaskonnast, kellest pea 74% toetas algatust, vahendas Leedu rahvusringhääling.

Teine küsimus puudutas aga seda, kas sünnijärgsel Leedu kodanikul on õigus säilitada oma kodakondsus, kui ta võtab

mõne teise riigi kodakondsuse. Samas peab tegemist olema Euroopa ja transatlantilise loimumise kriteeriumitele vastava riigiga. Venemaa siia näiteks ei kuulu, kuigi 8% Leedu elanikest on venekeelsed.

Seadusemuudatuse poolt hääletas pea 72% leedulastest. Hääletas enam kui 52% kõigist hääleõiguslikest.

Mõlemad referendumid kukkusid aga läbi, sest poolt oleks pidanud hääletama rohkem kui pool kogu valijaskonnast.

Wiru Uks Tallinn OÜ

Tel 50 44 798 ■ wu@wu.ee

Vaata lisaks www.wu.ee

GARAAŽIUKSED | VOLDIKUKSED | RULLUKSED
KVALITEETSELT JA HOOLEGA!

ÄRIPINDADE
MÜÜK | ÜÜR | ARENDUS

TARVO TAVAST
Juhatuse liige

Gsm: +372 552 0931

E-post: tarvo@skanton.ee

www.skanton.ee

VALIMISDEBATT

Võistlus Hiina ja Indiaga paneb Euroopa proovile

Eesti 200 esinumber Lauri Hussar näeb europarlamenti põhiteemana küsimust, kas liikuda edasi või tagasi, Isamaa kandidaat Kätlin Kuldmaa aga Euroopa Liidu konkurentsivõimet globaalsel turul.

PRIIT POKK
priit.pokk@aripaev.ee

Äripäev

“Keskne teema on see, kas Euroopa liigub edasi või tagasi,” rõhutas Hussar Äripäeva raadio saates “Fookuses on Euroopa parlamendi valimised”. “On palju poliitilisi jõude, kes tahaks pöörata Euroopa Liitu tagasi, samas kui Euroopa Liit peab seisma alusväärtuste eest ning tagama sõna- ja isikuvaabadused,” lisas ta. Hussari meelest võib tagasi liikuvate, sealhulgas paremäärmuslike jõudude esilekerkimine tähendada Euroopa lõhestumist.

Vaba eneseväljendust pidas võtmeküsimuseks Isamaa europarlamenti kandidaat Kätlin Kuldmaa. “Ajakirjandus- ja sõnavabaduse säilimine on kindlasti üks peateema,” nentis ta. “Traditsioonilise meedia mudel toimib rahanduslikus mõttes juba natuke raskesti,” rääkis Kuldmaa.

Teise suure küsimusena tõstatas ta globaalse konkurentsivõime ning selle, kuidas me ülemaailmsel turgudel hakkama saame. “Aga võttes arvesse siis ka selle, et me ei saa enam laieneda täpselt samamoodi, nagu me oleme seda minevikus teinud, sest muidu meil saab keskkond lihtsalt otsa,” lisas ta.

Brexiti muudab jõujooni

Hussar rõhutas, et Euroopasse tuleb minna ajama eelkõige Euroopa asja. “Euroopa peaks ajama kogu maailma mõistes Euroopa asja, see tähendab tugevamat Euroopat ning siis läheb paremini ka Eestil,” oli ta veendunud. “Võistleme Hiina, USA ja arenevate turgudega, tulevikus ka Indiaga. Euroopa Liit peab olema jõuline ja otsustav, aga kui igaüks kisub tekki enda poole, siis nii ei saa,” lausus Hussar.

Näitena, kus tagasilükkumine on asunud Euroopat lõhestama, nimetab Hussar Brexiti. “Britid on tegutsenud Euroopa Liidus täiesti põhjendamatult, Brexit on puhas emotsionaalne otsus, mis põhineb riigisestel võitlustel ja ühe inimese egol,” viitas ta ekspeaminister David Cameronile. “Brexit on õppetund kõigile, näitamaks, millised on populistliku poliitika ränged tagajärjed – need kajastuvad ka rahakotis, brittide ostujõud on juba langenud, seega jutud majanduslikust õitsengust pärast Euroopa Liidust lahkumist ei vasta tõele.” Tema sõnul on saareriigi poliitikut end vastandumise teel nurka mänginud, enesekindlus kaob ja keegi midagi võitnud ei ole.

Samas seda, et brittide lahkumisega liigub otsustusõigus kahe suurema – Saksamaa ja Prantsusmaa – kätte, kandidaadid ei karda. “Siin võiks nüüd mängu tulla Skandinaavia telg, kui need riigid suudavad tekkiva võimutühimiku täita,” arvas Kuldmaa. “Soome-Rootsi-Taani – need on riigid, kellelt oleme ka meie päris palju üle võtnud, miks ei võiks nad suuta laiemalt oma domineerimist suurendada,” lisas ta.

Hussari meelest ei tasu brittide lahku-

▲ **Isamaa kandidaat Kätlin Kuldmaa ja Eesti 200 kandidaat Lauri Hussar leiavad, et Euroopa Parlamendi üheks katsumuseks saab proteksionismi lõhkumine.**

FOTO: ÄRIPÄEV

mist üle dramatiseerida. “Õeldakse küll, et mõistuse häääl läheb Euroopast minema ja alles jäävad poolearulised, kuid mina ei saa sellega nõustuda – alles jääb 27 liiget, Prantsusmaa ja Saksamaa ei saa selgasid kokku panna,” oli Eesti 200 esinumber veendunud. “Paljudes küsimustes on vetoõigus ning päris palju hääletatakse ka nii, et ühe regioon riigid hoiavad kokku – mäng on mitmekesisem, kui arvatakse.”

Ülereguleeritus tõstab pead

Üheks uue Euroopa Parlamendi proovikiviks saab Hussari hinnangul aga Euroopasisese proteksionismi lõhkumine. “Praegu on Euroopa Liit läinud üle reguleerima, lõhkudes nii omaenese konkurentsivõimet ja tekitades liikmesriikide vahel pingeid,” nentis ta. “Heaks näiteks on mobiilsuspakett, mis halvendab Eesti autovedajate olukorda ning mõned peavad isegi pillid kotti pakkima, et Prantsuse autovedajad saaksid nädalavahetustel kodus perega veini juua,” tõi samas Hussar näite.

Sama märkis Kuldmaa, kelle sõnul on maailmas konkurents ellujäämiseks võtmetähtsusega piiride avatus ning see, et Euroopa Liit ei liiguks sisemise proteksionismi teed. “Praegu on riike, kus vaikselt räägitakse ka sellest, et ikkagi tuleks oma tööstusi ja kõike muud eelistada ja seda ka maksupõhiselt,” lausus Kuldmaa.

Samuti on Hussari silmis hirmutav, kuidas Saksamaa tahab andmekaitsega seotud teemasid üle reguleerida. “Eestis toimuv on

võrreldes sellega morsipidu.” Sarnast muret meenutas ta toidukäitlemisega seotud valdkonnast. “Kindlasti mäletate, kui Euroopa Liiduga liitusime, räägiti, kuidas toidukäitlemisega seotud ettevõtetes peab olema kuus tsinkkraanikaussi, sest direktiivi kohaselt tuleb toitu pesta voolava vee all – see on müstiline, minu jaoks tuleks direktiivide ülevõtmisel mõelda, mis on mõistlik,” leidis Hussar.

Veel ühe näitena ülereguleerimisest nimetas Hussar Euroopa andmekaitsemäärust, mida üritati Eestis rakendada ajakirjandusvabaduse piiramise eesmärgil. “Andmekaitsemäärus nägi ette, et personaalse info kajastamine on lubatud vaid avaliku huvi korral, Eesti tahtis lisada sinna sõna “ülekaalukas”, selgitas ta. “Iga selline kaotatud jalatäis maad ajakirjandusele võib tähendada ohtu sõnavabadusele, mul on hea meel, et see punkt sai välja räägitud.”

Kuldmaa sõnul tuleb Euroopa regulatsioonide puhul silmas pidada, et need oleks kõigile üheselt mõistetavad. “Kui seda põhimõtet järgides ei suudeta regulatsiooni toota, siis võib-olla ei tasugi seda teha,” nentis ta. “Oluline on ka see, kes ja kuidas direktiivi sisu komuniqueerib ning kas see on kooskõlas Euroopa Liidu aluslepingute ja muude põhiõigustega – kõike ei pea vastu võtma.”

Digilahendused bürokraatiat vähendama

Selleks, et Euroopas oleks vähem direktiive, paberimäärimist ja bürokraatiat, an-

nab Hussari sõnul palju ära teha ka tehnilise poole pealt.

“Me ei saa jätta digivõimalusi kasutamata, oleme globaalses konkurents ja peame oma eelised ära kasutama,” rõhutas Hussar. “Eesti digilahendused on maailmas unikaalsed ning need tuleks kasutusele võtta ka Euroopas, et see muutuks konkurentsivõimelisemaks,” arvas ta. Samas tõdes Hussar, et Eesti riik peab oma lahenduste eksportimise nimel kõvasti vaeva nägema, seda peamiselt Euroopa kultuurilise ja majandusliku mitmekesisuse tõttu.

Kuldmaa arvates peaks Euroopa rohkem kaasa rääkima 5G-võrkude arendamisel. “Praegu oleme rongist maha jäänud – pakujate hulk, kes suudab seda kõike üles ehitada, on väike,” tõdes ta.

“Domineerivad Aasia ettevõtted, kuid hea oleks, kui nende hulgas oleks ka mõni Euroopa firma – meil tuleb läbi vaadata, kuidas innovatsiooni investeeritakse,” märkis Kuldmaa ja lisas, et võtmetähtsusega on koostöö Euroopa ülikoolide ja ettevõtete vahel.

KUULA
Äripäeva raadio 92,4

“Fookuses: Euroopa Parlamendi valimisdebatt” oli eetris 9. mail
radio.aripaev.ee

“Maailmas on palju raamatuid, mis räägivad lihtsatest asjadest keeruliselt. See on raamat, mis räägib keerulistest asjadest lihtsalt, ja see ongi disainmõtlemise peamine väärtus. Lihtne lugeda, lihtne aru saada, lihtne kasutada. Raamat praktikutelt praktikutele, ilma liigse targutamiseta.

Lars Erik Hion, Rethinki asutaja

Äripäeva raamatuklubi

pood.aripaev.ee/raamatud

James McGrath

klubihind
30,50
tavahind 38,50

SUURE JUHTIMIS- TARKUSE VÄIKE KÄSIRAAMAT

90

parimat juhtimistsitaati
koos kasutusjuhistega

Äripäev

Äripäeva raamatuklubi

pood.aripaev.ee/raamatud

TI MALL OF
TALLINN CINAMON
12. JUUNI 2019

ON LINE
SOTSIAALMEEDIA
KONVERENTS

TEEMAD:

- Kuidas digipöörde abil märgata parimaid sotsiaalmeedia trende?
- Kuidas rääkida enda lugu (*storytelling*) & selle tehniline pool
- Läbilõige sisuloojate tasudest aastal 2019
- Millises suunas liiguvad turunduseelarved?
- Kampaaniate näited, kus on kasutatud sisuloojaid - edulood ja ebaõnnestumised

ESINEJAD:

MICHAL CHLUDZIŃSKI

Coca-Cola digivaldkonna juht Baltimaades ja Poolas

MARKO SAUE

Sotsiaalmeedia agentuuri Goal asutaja ja loovjuht

MADIS TREI

Digitaalagentuuri Vurr tegevjuht

MAARJA KAALEP

Tallink Grupi digitaalturunduse juht

ANDRES JÕESAAR

Meediauurija

GERT-KRISTJAN RUNGI

GKR Trade asutaja

KOHAL ON MITMED TUNTUD EESTI
MÕTJUSIKUD NING TURUNDUSSPETSIALISTID!

99 € (118,80 € km-ga)

Kehtib esimesele sajale registreerijale

Täishind: 199 € (238,80 € km-ga)

Programm ja registreerimine:

pood.aripaev.ee/sotsiaalmeedia-konverents

Lisainfo:

Jekaterina Molotkova, jekaterina@bestmarketing.ee

Äripäev

best marketing

Creatly

PÖÖRDUMINE

Riigireform tuleb käima panna

Riigireformi Sihtasutus lõpetab töö, edasi on väga oluline, et uus riigikogu võtaks vastu otsuse riigireformi mõistest, sisust ja elluviimise korralduses.

On tõsiasi, millest tänases Eestis ei saa mööda vaadata. Eesti riigi üldised kulutused avalikule sektorile on OECD andmetel 40,2% – see on taluvuse kriitilisel piiril. Eesti on üle ja kinni reguleeritud, suureneva valitsusaparaadiga ning aina enam riigikeskseks muutuv. Üha enam räägitakse Eestist kui lapsehoidjariigist. Meie 1,3 miljoni inimesega väikeriik peab ülal kõiki tavapärase riikluse osi: valitsusaparaati, kaitseväge, sisejulgeolekuteenistust, rahvuskeelset haridust ja teadust, tervishoidu ja sotsiaalkaitset, rahvuskultuuri jne. Samas Eesti elanikkond kahaneb ja vananeb ning Euroopa Liidu toetused lähikümnen-dil vähenevad, hiljem lõpevad sootuks.

Peaaegu ainuke meist endist otseselt sõltuv Eesti arengu ja heaolu kasvu tagamise viis on avaliku võimu moderniseerimine, kulutuste kokkutõmbamine, bürokraatia ja piirangute vähendamine. See läbi avame tee meie inimeste suuremale initsiatiivile, enesevastutusele ning ettevõtlikkuse kasvule, luues nii võimalused Eesti inimeste heaolu jätkuvaks suurenemiseks. Arengu mootoriks olev uuenduslikkus on avalikus sektoris ja riigivalitsemises väga oluline.

Võimude tasakaal on paigast ära

Praegu võib täheldada riigivõimude – seadusandliku, täitev- ja kohtuvõimu – tasakaalustamatust, mis väljendub täitevvõimu ülepaitsutatuses nii ressurssides kui ka mehitatuses ning seadusandliku ja kohtuvõimu alavarustatuses. Viimaste küm-nendite areng on viinud meid täitevvõimu domineerimise suunas, mis ei ole Eesti põhiseaduse mõte. Ressursside ja pädevuste liigne koondumine täitevvõimu kätte on küsitavas kooskõlas parlamentaarse demokraatia, võimude lahususe ja tasakaalu ning vastastikuse kontrolli ja demokraatliku õigusriikluse põhimõttega. Pikemas perspektiivis võib see ohustada põhiseaduslikke väärtusi, sealhulgas demokraatlikku õigusriiklust ja rahvuslikke huve. Kaasnähtusena on maad võtnud ülereguleeritus koos bürokraatia, avaliku sektori vohamise ja ülemäärase administ-reerimisega.

Riigireformi teostumiseks vajalik erakondade ja huvipoolte üksmeel kontsept-siooni suhtes on meie hinnangul olemas. Oluline on luua plaan põhiseaduslike institutsioonide reformimiseks ja demokraatia kvaliteedi arendamiseks.

JÜRI RAIDLA, OLARI TAAL, JÜRI KÄO, RAIT MARUSTE
Riigireformi SA eestvedajad

„Kaasnähtusena on maad võtnud ülereguleeritus koos bürokraatia, avaliku sektori vohamise ja ülemäärase administreerimisega.

KOLUMN

Uus muskel ühinemistehingutes

Viimaste aastate kogemus näitab, et uus reaalsus globaliseerub ja konsolideerub. Eestis tegutseva ettevõtja jaoks on see, et ühinemis- ja ülevõtmistehinguid (M&A) kujundavate osaliste sekka on jõuliselt lisandunud konkurentsiamet.

Tugevat turupositsiooni omavat äri müüa sooviva ettevõtja jaoks on see kaasa toonud uue ja olulise riski kaotada M&A tehingu käigus nii aega kui ka raha.

Elmine aasta oli märkimisväärne Eestis tegutsevate ettevõtete ühinemiste ja ülevõtmiste arvu ja mahu poolest. Blackstone maksis 60 protsendilise osaluse eest Lumino-ris miljardi. Energiafirma Utilitas 85 protsendilise aktsiapaki müügist laekus omanikele 320 miljonit. Eesti Energia tütarfirma Enefit Green maksis Nelja Energia eest 289 miljonit pluss võttis üle laenu 204 miljoni ulatuses. Tehinguid, mille väärtus ületas 100 miljoni piiri, oli rohkemgi (Olympicu müük, Tallinna Sadama IPO, Daimleri rahastust Bolti). Igas mõttes erakordne aasta. Eesti puhul võib lugeda ka paarikümne miljonilist tehingut tõsiseks tehinguks, aga sellist rahasadu pole kaua nähtud. Odav raha, soodne majanduskeskkond ja likviidsed finantsturud on seda soodustanud.

Konsolideerumine suurendab konfliktiohtu

Siiski ei pruugi kõik tehingud jõuda õnneliku lõpuni vaatamata sellele, et ostja ja müüja on hinnas ja tingimustes kokku leppinud. Nii juhtus eelmisel aastal betoonelementide tootjaga AS TMB, kes oli sisuliselt käed löönud Euroopa betoonlahenduste pakkuja Consolisega. Investment Agencyil oli au olla ASi TMB nõustajate hulgas koos advokaadibürooga Cobalt.

Sarnaseid juhtumeid, kus tehing jäi katki konkurentsiameti otsuse või negatiivse esialgse hinnangu tõttu, oli eelmisel aastal kokku neli, mida ei ole palju, arvestades suurt tehinguaktiivsust (konkurentsiametilt küsiti koondumisluba 45 juhul, mis võis olla hinnanguliselt pool kõikidest tehingutest). Lähiajalukku vaa-

SULEV RAIK
Investment Agency partner

„Siiski ei pruugi kõik tehingud jõuda õnneliku lõpuni vaatamata sellele, et ostja ja müüja on hinnas ja tingimustes kokku leppinud. Nii juhtus eelmisel aastal betoonelementide tootjaga AS TMB.

dates on seda siiski tavapärasest rohkem ja arvestades, kui palju raha ning aega M&A tehingud võtavad, tasub ettevõtjatel ja nende nõustajatel sellega tegeleda, mida varem seda parem.

Konsolideerumine on majanduse loomulik osa, mille käigus konkureerivate ettevõtete arv mingis valdkonnas väheneb. Kõik ei pea konkurentsist vastu ja surutakse turult välja, paralleelselt toimuvad ühinemised ja ülevõtmised. Selle tulemusel võitjate turuosa kasvab ja samamoodi regulaatori tegevusest tule-nev risk.

Eestis on väga aktiivne olnud selles plaanis kütuse jaemüüjate turg. Kogu aeg midagi toimub.

Pretsedendid nii Eestist kui ka lähinaabritel

Lõuna poole vaadates on kõige markantsemad juhtumid samuti jaemüügist. Eelmisel aastal jäi Leedus toimumata 200miljoniline tehing, kui Rimi oli ostmas konkureerivat Iki jaemüügiketi. Kõigepealt seadis kohalik konkurentsiamet tehingule tingimuse, et Rimi peab ära müüma 17 poodi 232st. Rimi leidiski poodelede ostja, aga konkurentsiameti hinnangul see ostja ei sobinud ja suur tehing jäi katki. Selle juhtumi puhul tekkis Leedus diskussioon, ega konkurentsiamet oma õigusi ei kuritarvitanud.

Teatud mõttes on see juhtum märgiline. Jaemüügisektor on kiiresti arenenud ja turul domineerivad suured tegijad. On tihtilugu nii, et mõnel magusamal ristmikul on kõik konkurendid oma poodidega kõrvuti. Näiteks Rocca al Mare, kus lähistikku asuvad nii Prisma, Maxima, Rimi kui ka Selver. Konkurentsi seisukohast on see suurepärase olukord, kuni keegi neist neljast soovib konkurenti üles ostma hakata. Sellisel puhul on mõistlik kindlasti enne kodutöö ära teha ja analüüsida tehingut regulatiivsest vaatevinklist lähtuvalt.

Mõnel juhul tulebki tehingu vastaspoole leidmiseks vaadata väga kaugele. Õnneks on maailmas vaba kapitali. Selles mõttes on muidugi väga head

näited Utilitase ja Magneticu müük, kus raha leiti lausa maailma teisest otsast.

TMB diil – hoiatav näide

Nüüd tagasi ASi TMB tehingu juurde. Consolisel tegutseb Eestis juba oma ettevõtte AS E-Betoonelement ja koos ASi TMBga kuuluvad nad suurimate turuosaliste hulka. Nii nagu võib konkurentsiameti otsusest lugeda, siis üheskoos oleks nende turuosa üle 40 protsendi, mis seaduse kohaselt tähendab, et tegemist oleks turgu valitsevat seisundit omava ettevõtjaga.

Siiaamaani tundub kõik selge olevat. Nüüd aga küsimus, millisest turust me räägime? Konkurentsiseadus ütleb, et kaubaturg on hinna, kvaliteedi, tehniliste omaduste, realiseerimis- ja kasutustingimuste ning tarbimis- ja muude omaduste poolest ostja seisukohalt omavahel vahetatavate või asendatavate kaupade käibimise ala, mis hõlmab muu hulgas kogu Eesti territooriumi või selle osa. Oma otsuses leiab konkurentsiamet, et koondumine kahjustaks oluliselt konkurentsi betoonist ehitustoodete, täpsemalt betoonelementide tootmist ja müügil Eestis.

Asja tuum ongi selles, kuidas turgu defineerida. Konkurentsiamet vaatab seda kitsalt kui betoonelementide turgu. Samas kaubabetoon on elemendi otsene konkurent ja asendustooded ning seda kasutatakse Eestis laialdaselt. Turupilt oleks olnud hoopis teistsugune, kui sellega oleks arvestatud. Kõike riski ilmselt ei ole võimalik ette näha ja kuskilt läheb piir hädasaks, sõltudes hinnangust, kuidas oleks õigem ühele või teisele küsimusele läheneda. Igatahes tasub sellega tegeleda juba tehingu potentsiaalseid vastaspooli analüüsides. ASi TMB lugu lõpes siiski tehinguga, mida tuli oluliselt ümber struktureerida, võrreldes esialgse versiooniga, ja tähendas kompromisse mõlemalt poolt.

Kokkuvõttes – ettevõtjad ja M&A nõustajad peavad kohanema uue reaalsusega, et kõigi suuremate tehingute puhul on järjest suurem vajadus arvestada võrrandis uue tundmatuga – konkurentsiametiga.

MÕTTETERA

Tulevik on õppimisvõimelises tehisintellektis

Iga hinnaga tuleb ära hoida digitaalne lõhe - vahe inimeste vahel, kellel on internet või kellel pole, on väga väike asi võrreldes vahel inimeste vahel, kelle kasutuses on tehisintellekt ja kellel pole.

Ma loodan, et meil on piisavalt võimu ja tarku otsustajaid, et teha see kõigile kättesaadavaks, muidu on osa meist ahvid ja osa superinimesed ja seal vahel polegi kedagi.

Tehisintellekt on nagu haamer, millega inimesed tahaksid ühekorraga kõiki probleeme lahendada. Seda ei ole

ANDRUS AASLAI
PricewaterhouseCoopersi intelligentsete tehnoloogiate valdkonna juht

„Tehisintellekt on nagu haamer, millega inimesed tahaksid ühekorraga kõiki probleeme lahendada.

mõistlik müstifitseerida – tehisintellekt ei võta maailma üle mitte rohkem kui haamer. Inimesed on ikka teises ot-sas. Kui me teeme järjest suurel hulgal lolle vigu, võime teoreetiliselt luua eriti suure haamri, mis purustab planeedi, aga see ei ole hoomatavas tulevikus just eriti tõenäoline.

Tööstusettevõtetes on praegu peamised märksõnad assisteeritud tehisintellekt ja automatiseerimine. Robotite abil automatiseerimine tähendab, et tööjõumahukad korduvad tegevused antakse üle masina-

tele, aga inimene loob ja programmeerib selleks vajaliku tarkvara, mis võimaldab masinatel jäljendada inimeste käitumist. Intelligentne automatiseerimine erineb selle poolest, et süsteem on ise ka õppimisvõimeline ja teeb oma vigadest järeldusi enda täiustamiseks.

Ennustuse kohaselt kasvab globaalne SKP 2030. aastaks praegusega võrreldes 14%. Kasvu aluseks on paljuski see, et asju tehakse teistsiti kui täna, kasutades tehisintellekti abi.

ALLIKAS: TEHISINTELLEKTI KONVERENTS
12.05.2019 „AI-POLICY OR AI-POLICING“

Äripäev

Peatoimetaja: Meelis Mandel
Väljaandja: AS Äripäev
Vana-Lõuna 39/1, 19094 Tallinn
telefon:
(372) 667 0195,
(372) 667 0222

Toimetus:
e-post: aripaev@aripaev.ee
tel: (372) 667 0111
Reklaamiosakond:
e-post: reklaam@aripaev.ee
tel: (372) 667 0105
Tellimine ja levi:
e-post: register@aripaev.ee
tel: (372) 667 0099
Tellimine internetis:
www.aripaev.ee/tellimine

Äripäev veebis: www.aripaev.ee
Äripäeva tooted ja teenused:
pood.aripaev.ee
Äripäeva raadio: raadio.aripaev.ee

Trükk AS Kroonpress

Toimetus võtab endale õiguse kirju ja kaastöid vajaduse korral lühendada. Toimetus kaastöid ei tagasta. Kõik ajalehes Äripäev ja tema lisades avaldatud artiklid, fotod, teabegraafika (sh päevakajalised, majanduslikul, poliitilisel või religioosel teemal) on autoriõigusega kaitstud teosed ning nende reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma ASi Äripäev kirjaliku nõusolekuta keelatud. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse. pn@eal.ee või tel (372) 646 3363.

JUHTKIRI

Skämmimeistrid tuleb ära tunda ja siit peletada

Magusatest investeerimispakkumistest ei tohi lasta end uinutada, sest petuskeemi ohvriks langedes jääte oma rahast lihtsalt ilma.

Kui detsembris kirjutasime ettevõtjaid sihikule võtnud petuskeemidest, kus kasutati võltsitud e-kirju ja arveid, siis nüüd on investeerimisteemalistes portaalides kuumaks teemaks skeemid, mille puhul pakutakse pealtnäha väga head ja seaduslikku investeerimisvõimalust – aktsiaid, idufirmat, krüptoraha. Telefonikõne tegelik eesmärk on inimene rahast ilma jätta. Ohvrid ei pöördu sageli politsei, finantsinspeksiooni ega tarbijakaitseameti poole, sest raha tagasisaamise võimalus on pea olematu. Nii pole ka realistlikku statistikat, kuid arvatakse, et petuskeemidega rinda tuhandeid eestlased.

Äripäev meenutab, et petuskeemide ohvriks langemise vältimiseks tasub alati valvel olla, sest need ei kao kuhugi ja ilmuvad ikka ja taas välja. Aktsiaturul on selle tagi võimalik raha kaotada. Kui investeerimispakkumine tundub liiga hea, et tõsi olla, siis ülimalt tõenäoliselt on see katse raha välja petta. Pimestav ahvatlus võib tekkida ka kogunud inimestel.

Seetõttu tasub alati enne kontrollida finantsinspeksiooni kodulehe hoiatusteadet, veenduda, et ettevõtete kodulehed on ehtsad, mitte loodud meenutama mõnd teist ettevõtet, olemas on tegevusloa ja

majandusaasta aruanded, küsida nõu tarbijakaitseametist ja investeerimisportaalidest ning jalad maa peale toetada. Kui aga on juba ohvriks langetud, tuleks siiski politsei poole pöörduda, sest nii saab aidata teistel petuskeemist eemal hoida. Kahtluse korral tuleks finantsinspeksiooni kodulehel asuva vormi kaudu hoiatus saata.

Eesti e-riigi kuvandit kasutatakse ära

Kui 2017. aastal avaldas finantsinspeksioon hoiatusteadet ligi 500 ettevõtte kohta, siis mullu ligi 600 ettevõtte kohta. Praegu ilmub inspeksiooni kodulehele hoiatus iga mõne päeva järel. Nii mõnigi neist on Eesti firma kohta. See viitab asjaolule, et petumäng käib ka teistpidi: Eestit kasutatakse petuskeemide vahelülina, kuhu registreeritakse ettevõtte, et pakkuda tegevusloata investeerimisteemust või emitteerida väärtapabereid. Tegevus ja seotud isikud hajutatakse tabamise ja karistamise raskendamiseks eri jurisdiktsioonidesse.

Teisest maailma otsast e-residentideks saamise ja ettevõtte asutamise lihtsus on nagu kahe teraga mõök, sest meelitab ligi ka skeemitajaid. Seda vaatamata asjaolule, et e-residentideks saamisele eelneb kontroll, inimene annab Eesti võimudele kõik vaja-

likud isikuandmed ning iga tema liigutus e-residentina jätab digitaalse jalajälje.

Sellest pole aga kasu, kui e-residentideks on lastud tankistid, kelle nimel on sadu firmasid. Äripäeva börsitoimetuses imestab, miks riik e-residentsust andes ja pangad kontot võimaldades pole viitsinud või suutnud inimese nime vastavatest avalikest andmebaasidest läbi lasta. Kui teiste riikide finantsjärelevalved kuulutavad maailmale, et Eestis registreeritud ettevõtete tegeleb pettustega, murendab see e-riigi kuvandit ja toob Eestile mainekahju.

Probleem ei ole e-residentsuse andmine kui selline. Probleemid hakkavad pihata, kui skeemitajad saavad üliiltsalt siia firma teha. Kui ikka järjest igal pool on kirjas, et “jälle Eesti firmad skämmivad”, ei viitsi keegi hakata uurima, kas selle niidid viivad Israeli või Gruusia parlamentaari võsukeste juurde. Eesti tempel on küljes.

Tuleb leida tõhusamad viisid ja mehhanismid, kuidas skämmijad Eestist eemal hoida. On meil endil nii raske üks skeemitajate andmebaas püsti panna?

LOE ÄRIPÄEVAST

Kaanelugu “Miljonid nelja tuule poole”, tänases lehes lk 12-15

1243
RUUMI
ERINEVATEKS
SÜNDMUSTEKS

SEMINARIRUUM.EU

1352
IDEED

PIDUPÄEVA
KORRALDAMISEKS

Pidupaev.ee

REPLIIK

Le Pen poetas EKRE-le Putinilt laenatud õnnistust

Marine Le Peni visiit Eestisse teenis talle eesmärgi luua võimalikult lai rahvuspopulistlik tiib järgmises europarlamenti koosseisus.

EKRE seisukohast on Le Peni visiit signaal valijatele – me pole rahvusvahelisel tasandil isoleeritud, meil on haaret. Sisuliselt on aga EKRE-l ja Le Peni juhitud Rasssemblement Nationalil vähe ühist. Le Pen võttis võimu läbi n-ö isatapu, kõrvaldades Jean-Marie Le Peni, tuues ettekäändeks viimase antisemitlikud vaated, mis kõikusid äärmusesse, kus ta seadis

VOOTELE PÄI
suhtekorraldaja,
rahvusvaheliste suhete
magister

» **Ainuüksi see paljastab kaks olulist erinevust Le Peni ja EKRE arusaamade vahel: naiste positsioon ühiskonnas ning antisemitism.**

kahtluse alla holokausti toimumise. See aga takistas toonase Front Nationali läbimurret peavoolupoliitikasse, sest Prantsusmaa küpses ühiskonnas sääraste vaadete kaugale ei jõua. Ainuüksi see paljastab kaks olulist erinevust Le Peni ja EKRE arusaamade vahel: naiste positsioon ühiskonnas ning antisemitism.

Ka vähemuste küsimuses on Le Peni juhitud Rasssemblement Nationali vaated tsiviliseeritumad. Märksa pehmem on toon homoõiguste küsimuses ning välditakse ras-

sistlikku retoorikat. Migratsioonivastatus on loomulikult teema, kuid seda käsitletakse isegi kampaaniasõnumites komplekssemalt kui EKRE juhatus selleks isekeskis võimaline oleks.

Mis puudutab Le Peni Venemaa-sümpaatiat, siis EKRE ei saa endale (veel) Vene-meelsust lubada, kuigi sellega aeg-ajalt flirditakse. Le Pen on soovastu leidnud Kremli kindla liitlase.

Küsimus on selles, millise pilguga president Macron järgmisel tippkohtumisel Jüri Rattast vaatab. Kui üldse vaatab.

NATIONAL BANK OF ABU DHABI**REMITTANCE INSTRUCTIONS**

Please present this remittance instructions to your bank to be completed as writer this will ensure swift credit of your payment.

Beneficiary Bank Name: **NATIONAL BANK OF ABU DHABI**
Beneficiary Bank Address: **H.O. SHEIKH KALIFA STREET**

Beneficiary Account Name: **EMERALD HILL PARTNERS LIMITED**
Beneficiary Account Address: **7 Al Asayel St, Bay square,
Building 02 8th floor,
Business bay,
Dubai,
United Arab Emirates**

Beneficiary Account Number: **AE46035000006207896286**
Currency: **USD**

Beneficiary Account Number: **AE07035000006207896309**
Currency: **EUR**

Swift Code: **NBDAEAA**

REASON FOR PAYMENT / COMMENTS / MESSAGE:

PLEASE ONLY USE **"6867967"**

Remittance Amount: **USD 5,555.81 / EUR 4,768.54**

SKEEM

Eestlastelt petetakse välja miljoneid eurosid

Eesti investor saab kõne, milles pakutakse aktsiaid, idufirmat, krüptoraha. Mida täpsemalt, polegi tähtis. Tähtis on see, et asi on väga hea ja sellega on kiire, muidu kaotad võimaluse oma vara hoobilt kümne- ei, sajakordistada.

LIINA LAKS
liina.laks@aripaev.ee

Äripäev

See on skämmide maailm, millega tuhandad eestlased iga päev rinda pistavad. Sellised juhtumid satuvad haruharva politseisse ja abi sellest polegi. Kes end magusast justust uinutada laseb, ei näe oma raskelt teenitud eurosid enam kunagi.

Kui ulatuslikud need kõned Eesti inimestele on, on raske hinnata. Ametivõimud peavad arvet vaid laekunud kaebuste üle. Pole kaebust – pole statistikat. Finantsinspeksioon aga riputab jõudumööda üles hoiatusteateid ebausaldusväärsete ettevõtete kohta, kuid et neid skeemikesi sünnib internetiajastul nagu seeni pärast vihma, jääb neil üle vaid ikka ja jälle korrata: ärge pange oma raha sääraresse kohtadesse.

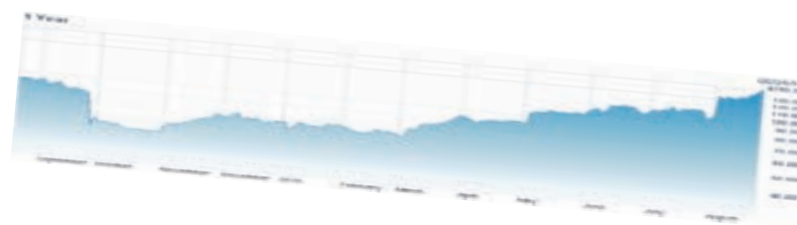
Kui 2017. aastal tegi finantsinspeksioon hoiatusteate ligi 500 ettevõtte kohta, siis mullu ligi 600 ettevõtte kohta. Trend: kasvav. Raha tagasisaamise šanss: 0. Probleem on selles, et petturid tegutsevad mitmes riigis korraga ning on end (offshore-)ettevõtete võrgustiku sisse nii hästi ära peitnud, et neid kätte saada on ülimalt raske. See nõuab

**INVESTMENT FOCUS: DEXCOM INC.
SEPTEMBER 2018****Overview**

DexCom, Inc., a medical device company, focuses on the design, development, and commercialization of continuous glucose monitoring systems in the United States and internationally.

The company offers its systems for ambulatory use by people with diabetes; and for use by healthcare providers in the hospital for the treatment of patients with and without diabetes. It Products include sensors, hardware, mobile apps and cloud based software.

The company markets its products directly to endocrinologists, physicians, diabetes educators and patients. It has collaboration agreements with Animas Corporation and Tandem Diabetes Care, Inc. The company was founded in 1999 and is headquartered in San Diego, California.

1 Year Trading Chart**Analysts' Recommendations**

The current consensus among 21 polled investment analysts is to buy stock in DexCom Inc. This rating has held steady since August, when it was unchanged from a buy rating.

Institutional Investors

Institutional investors purchased a net \$8.2 million shares of DXCM during the quarter ended June 2018 and now own 107.25% of the total shares outstanding. This majority interest is a greater percentage than is typical for companies in the Medical Specialties industry and highlights that the smart money sees this stock as an important holding..

Top 5 Institutional Owners
The Vanguard Group, Inc.
HHG PLC
Wellington Management Company LLP
T. Rowe Price Associates, Inc.

Dexco

Company Name:	DexCom Inc.
Address:	6340 Sequoia San Diego CA 92121 United States
Founded:	1999
Key People:	Mr. Terrance H. (Chairman) Mr. Kevin R. Sa (CEO)
Market:	NASDAQ
Trading Symbol:	DXCM
Sector:	Healthcare
Industry:	Medical Research
Market Cap:	\$12.56 Billion
Revenue:	\$718 Million
Revenue Growth:	29.10%

Price Target**\$190****Strong Buy Recommendation**

A Trusted Investment Partner
for Catholic Institutions and
Consultants Worldwide

▲ Üleväl: Madis Bleierile kirjutatud ettevõtte. All: tuntud katoliiklik investeerimisfirma CBIS. FOTO: KODULEHD

**MIS ON MIS
Skämm - inglise
keeles scam**

Petuskeem, mille puhul on petturi eesmärk saada kätte ohvri raha/vara. Enamjaolt esitlevad petturid ladusalt investeerimisvõimalust, jättes endast mulje kui väga suurte kogemustega ja usaldusväärsest inimesest.

võimudelt piirülest koostööd, aga enamasti tehakse seda alles suurematesse, vähemalt kümnetesse, kui mitte sadadesse miljonitesse ulatuvate summade puhul.

Eesti investor kogemus: kuidas töötab boiler room scam

Ettevõtja Madis Bleier rääkis, et tema saab sääraseid pakkumisi telefonitsi vähemalt korra paari nädala jooksul. Helistatakse erinevate riikide, ka Eesti numbrite pealt – aga õige asi tänapäeval Skype'i kaudu Ees-

◀ DexComiga seotud skeem nägi välja nii, et kõigepealt helistati, seejärel saadeti materjalid ja nõusoleku korral tuli juba dokumente täita ja saabus maksenõue.

▲ Siia on registreeritud Greenriver OÜ, mis tarbijakaitseameti andmetel Aasia investori rahast ilma jättis. FOTO: ANDRAS KRALLA

99 Sagedasti esines juhtumeid, kus välisriigi isik asutab Eestis juriidilise isiku, et pakkuda selle kaudu ilma tegevusloata investeerimisteenust või emiteerida väärtpabereid.

Finantsinspeksioon

ti number hankida. Suhtlejad on väga viisakad ja libeda jutuga. Kõne pikkus võib küündida vabalt poole tunnini. Bleier usub, et tegu on suure haardega skeemidega – taustal olevat kuulda, kuidas kõnekeskuses teisi potentsiaalseid “investoreid” masseeritakse.

Ühel juhul otsustas Bleier skämmijatega naljapärast kaasa minna. Tegu oli ettevõttega Christian Brothers Financial Services, millel kontorid Hongkongis, Hiinas, Jaapanis... Kiire käik internetti näitab, et lisaks CB Financial Service'ile tegutseb ka sarnase nimega Christian Brothers Investment Services, mis on USA katoliiklik investeerimisfirma.

Ag algusest: eelmisel aastal sai Bleier kõne, mille peale ta lasi endale materjale saata. Müügiloojika oli umbes selline: ettevõtte ise oli aktsiat mitme kuu vältel soodsalt kokku ostnud ja müüks nüüd Bleierile 4% turuhinnast odavamalt.

Järgnesid uued kõned, mille peale Bleier näiliselt nõustus 5000 dollari eest DexComi aktsiat soetama. Sellepeale saadeti talle meil, milles tervitati uut klienti ning lasti tal dokumente täita.

Siis järgnes juba maksekorralduse nõue. Selles selgus, et raha tuleb kanda Araabia Ühendemiraatide Abu Dhabi panga kontole, saajaks keegi Emerald Hill Partners Ltd.

Jällegi näitab kiire käik internetti, et sarnase nimega ettevõtte on ka tegelikult olemas – Emerald Hill Capital Partners –, kuid need kaks pole omavahel seotud. Asi lõppes sellega, et Bleier palus esitada notaridokumendid, mis tõestaksid raha saaja ning Christian Brothersi vahelist suhet. “Siis jäi vaikseks,” võttis Bleier asja kokku.

Kuigi politsei teatel on olukord skämmirindel rahulik, siis investeerimisportaalides on see kuum teema ja sageli küsitakse üksteiselt nõu: helistas üks või teine USA, Hongkongi või mõne muu riigi ettevõtte ja pakkus head aktsiat. Kas võtta? Tavaliselt lajavad teadjad kohe, et tegu on skämmiga, millest tasub eemale hoida. Aeg-ajalt tuuakse ka näiteid tuttavatest, kes on oma rahast ilma jäänud.

Samas ei kiputa politsei, finantsinspeksiooni ega tarbijakaitseameti poole pöörduma. Ja nii küüniline, kui see ka pole – pettuse puhul ei suuda ka need instantsid abistada raha tagasitoomisel. Politseisse pöördudes abistad eelkõige teisi inimesi, sest kui asjale antakse ametlik käik, lastakse välja avalikud hoiatused ja ehk hoiavad järgmised inimesed skeemist eemale. Bleier ütles, et kui tema ise Christian Brothersile raha kandnud oleks, poleks ta samuti politsei poole pöördunud ja kaotuse koolirahana maha kandnud. “Kui ikka kärutad raha Abu Dhabisse, mis on tuntud kui üks offshore-piirkondi, siis paraku ei aita ka politsei,” nentis Bleier.

Eesti firma jättis Aasia mehe poolest miljonist eurost ilma

Kuid petumäng käib ka teistpidi: politsei ja finantsinspeksioon kurdavad, et Eesti seadused, mille järgi on lihtne ettevõtte luua, on Eestist teinud hea petuskeemide vahelüli, kuhu registreeritud ettevõtte parkida.

“Sagedasti esines juhtumeid, kus välisriigi isik asutab Eestis juriidilise isiku, et pakkuda selle kaudu ilma tegevusloata investeerimisteenust või emiteerida väärtpabereid. Ettevõtte juriidiline keha on Eestis asutatud osühing, kuid kõik muu – ettevõtte omanik, ka e-resident, juhid, panga-

konto, veebileht ja kliendid – asub väljaspool Eestit eri riikides. Sellise skeemi mõte on hajutada oma tegevust eri jurisdiktsioonidesse, et ohvritel oleks võimalikult keeruline oma õigusi kaitsta ja õiguskaitseorganitel sunnimehhanisme rakendada. Kõik see kokku raskendab petturite tabamist ja karistamist,” kirjutati finantsinspeksioonist. Amet usub, et siin kasutatakse teadlikult ära e-Eesti kuvandit.

Seda näitab ka juhtum, mis hiljuti tarbijakaitseameti lauale jõudis: ühendust võttis murelik mees Singapurist, kes rääkis, et on Eestis registreeritud Greenriver OÜ-le investeerimise eesmärgil kandnud üle 600 000 euro, pool sellest oma raha, pool laen. Tal le olivat ettevõttest väidetud, et tulgu Tallinna – siia saavad arved klaaritud, aga kes see tuleb?

Greenriveri omanik on vana tuttav skeemimeister Gaelle De Graaf, kes on oma ettevõtteid Eestis aastataguse ajaga võrreldes tublisti kokku tõmmanud. Selle ettevõtte kuulsus on jõudnud kaugele Austraaliasse, kus väärtpaberite ja investeringute komisjon ettevõtte eest hoiatab, öeldes, et tegu võib olla skämmiga. Nende hinnangul kasutab ettevõtte ka nime Jones Mutual ning omab aadressi ka Iirimaa Dublinis. Greenriver on registreeritud aasta ja kaks kuud tagasi Tallinna aadressile Parda 4. Tallinnas ongi paar ettevõtet, mis on spetsialiseerunud firmade müügile, teine on Argos Krachti KRM Advisors.

Greenriveri tegevuseks on märgitud finantsteenuste osutamine, kuid firmal puuduvad kogu tegevusaja jooksul nii töötajad kui ka käive. Majandustegevuse registris tal kanne puudub, kuid see-eest on kanne Graafi teisel firmal 2 CGG OÜ-l, mille juures on olnud abiks firma Incorporate in Estonia, mis näib pakkuvat ka riulifirma teenust. Selle taga on Eestiga seotud Richard J. Witismann. Kui vaadata Graafi teiste Eesti-firmade käekäiku, siis on õige pea oodata ka olemasolevate ettevõtete unustuse hõlma vajumist. Singapuri lootusrikka investori 600 000 eurot on aga igaveseks kadunud ja tarbijakaitseametil jääb üle vaid käsi laiutada.

Uus fiberlaser 6 kW

www.plasmapro.ee

LASERLÕIKUS
PLASMALÕIKUS
GAASILÕIKUS
PAINUTUS

Staadioni 2, Paikuse | Plaadi 1, Pärnu
info@plasmapro.ee | www.plasmapro.ee

LADUKS

www.laduks.ee

TÖÖSTUSUKSED
TULETÕKKEUKSED
LAADIMISSEADMED

MÜÜK | PAIGALDUS | HOOLDUS

5 AASTAT EDUKAID PROJEKTE

tel 6 803 505 mob 56 505 898 info@laduks.ee

▲ Väidetavalt krüptoraha loonud OneCoini värbamisüritus Tallinnas hotellis Europa. OneCoini juhte on vahistatud, aga selle peamist juhti pole õnnestunud veel kinni pidada. Eestis seda aga uurimiseks piisavaks põhjuseks ei peeta. FOTO: KRISTEL HÄRMA

PANE TÄHELE Enne rahapaigutust küsi endalt:

Kas ma olen lõpuni aru saanud, mis investeerimistootega on tegu?

Kas selle kohta on tehtud hoiatusteateid? (otsi internetist)

Kas ma olen lõpuni aru saanud, kes mulle seda müüb?

Kas ettevõtte on investeerimisteenuse pakkuja tegevusluba?

Kas ma ostan pakutud toodet ainult sellepärast, et kardan nn rongist maha jääda, või usun sellesse pärast põhjaliku analüüsi tegemist järgitult?

Küsi teenusepakkujalt enne tehingu tegemist välja kõik dokumendid: ettevõtte tegevusloa, tutvumise enda majandusaasta aruannetega, saa aru, kes ettevõtte taga on, kuhu raha tegelikult läheb, millise riigi finantsinspeksioonile nad aluvad. Kontrolli, kas ettevõtte kohta on tehtud hoiatusteateid. Kõik, kes ausalt pakuvad investeerimisteenuseid, peavad seda omama. Eestis on luba vaid ka-puutäiel ettevõtetel. Tihti kantakse end majandustegevuse registrisse ja väidetakse, et kõik on õige, aga see ei ole sama asi. Võrdluseks: eelmisel aastal tegi finantsinspeksioon hoiatuse ca 500 ettevõtte kohta, kes siin tegutsesid, aga kellel luba puudub.

Kui vähegi kahtlusi on, küsi nõu näiteks finantsinspeksioonist või tarbijakaitseametilt.

SKEEM

Levinumad petuskeemid ja kuidas neid ära tunda

Kuigi tarbijakaitseameti andmetel püütakse eestlasi tihti lõksu laenupakkumisteks vormitud petuskeemidega, on investeerimismaailmas petuskeeme jalaga segada.

LIINA LAKS
liina.laks@aripaev.ee

Äripäev

Boiler room scam: sage skeem

Inimestele helistatakse ja pakutakse "head investeerimisvõimalust". Raha tuleb sage-li kanda offshore-kontole. Heal juhul saab vastu midagi väärtusetut, halval juhul ei midagi.

Pump n dump

Krüptovaluutade puhul sage skeem, kuid populaarne ka aktsiate puhul. Sisuliselt ostavad petturid krüptoraha ning näitavad pahaaimamatutele investoritele, kuidas selle väärtus tõusnud on. Sellega meelitatakse ligi uusi investoreid ja hind aina kerkib. Tipptasemel müüvad petturid oma osa ära ja pahaaimamatutele investoritele jääb pihku vaid väärtusetu münt. Cointele-

» **Forex-skämm on terve omaette universum, sest valuutaturg on üks maailma likviidsemaid, mis tõmbab ka pettureid ligi.**

graph kirjutas, et ainuüksi möödunud aasta esimeses pooles avastati ligi 5000 säärast skeemi.

Ponzi skeem

Investorid kannavad raha varahaldurile, kes lubab kõrge tootlusega investeerida. Kui investor tahab raha tagasi, siis makstakse see teiste investorite sissepandud summadest. Varahaldur ei investeeeri ise eriti midagi. Töötas nii kaua, kuni sissetuleva raha hulk ületab väljamineva raha hulka. Siiani suurima Ponzi skeemi pani toime USA mees Bernard Madoff, kes pettis nõnda 5000 kliendilt kümne aasta jooksul välja ligi 65 miljardit dollarit.

Püramiidskeem

Sarnane Ponzi skeemiga, kuid vahe on selles, et skeemi peamees värbab investorid, kes peavad omakorda uusi investoreid värbama ja nii lõpmatuseni. Tihti väidetakse, et tegu on ettevõtlus/investeerimisvormiga, kus tuleb toodet edasi müüa ja sealt osa tulust kõrgemale tasandile ära anda. Üks näide on Eestiski tuntud Lyonesse, mis kuulutati Norras püramiidskeemiks ja on keelustatud. Teinekord on värbajaks tuttav inimene. Nende puhul on probleem selles, et juriidiliselt on neid skeeme raske tõendada, kuna petturid väidavad, et tegu on lihtsalt võrk-turundusega.

Investeerimis-platvormi skämm 1

Lootusrikkad investorid-kauplejad satuvad

kauplemisplatvormi peale, mis lubab mingi uudse nipiga tekitada rohkem tootlust kui teised. Teinekord öeldakse: "Proovi kõigepealt väikese rahaga." Tavaliselt manipuleeritakse siis tootlus nii positiivseks, et inimene kannab veelgi rohkem raha üle. Tulemus on üks: see raha on igaveseks läinud.

Investeerimis-platvormi skämm 2

Inimene suunatakse telefoni teel arvuti juurde, et platvormi lihtsalt näidata. Seal öeldakse, et näe, tegime teie nimega konto turvalises testkeskkonnas – kanna raha üle. Veenmise peale tehaksegi ülekanne – ja raha on läinud.

Forex-skämm

See on terve omaette universum, sest valuutaturg on üks maailma likviidsemaid, mis tõmbab ka pettureid ligi. Näiteks on levinud nn turusignaali müüjad, kes pakuvad programme, mis peaks tuvastama turgu võitvaid ostu- ja müügikohti, pakutakse kauplemisroboteid. On forex'i investeerimisfondid, kus lubatakse, et inimese raha paigutavad valuutaturule osavad haldurid. Paraku kipuvad nad võtma kontrolli pahaaimamatu investorite varade üle ja kasutavad seda oma otstarbel.

Ettemaksuskeem

Siia alla langevad kõikvõimalikud "investeerimispakkumised", mis pakuvad inimestele suurt tulu pärast seda, kui lootusriikas investor kannab neile üle kokkulepitud rahasumma.

Seitse viisi, kuidas petuskeem ära tunda

- 1. Sulle** helistatakse/kirjutatakse pealtnäha ülihepa pakkumisega. Mitte ükski tõsine investeerimisfirma ei otsi kliente ialgi niimoodi telefoni teel, saati siis täiesti võhivõõraid inimesi võõrast riigist.
- 2. Lubatakse** madala/olematu riskiga väga kõrget tootlust.
- 3. Palutakse** raha kanda offshore-kontole.
- 4. Helistaja/kirjutaja** kasutab argumente, mida inimesel on võimatu kontrollida: omatakse ettevõtte kohta siseinfot, kõik teised takistavad inimesel rikkaks saamast.
- 5. Helistaja/kirjutaja** on hästi kiire. Sa pead kohe ütlema jah, muidu läheb elu võimalus mööda. Kiire on tal sellepärast, et äkki jõuad järele mõeldes ise arusaamisele, et tegu on skämmiga.
- 6. Kui** uurida, kas tegu on petuskeemiga, öeldakse, et "me oleme hoopis teistsugused".
- 7. Sulle** helistaval teenusepakkujal puudub finantsinspeksiooni tegevusluba, ta ei ole varmas firmast ning investeerimist endast süütsi rääkima.

▲ Swissoteli kogunes üle 300 noore, et kuulata kolm tundi kõnesid *forex*-kauplemisest ja miljonäri mõttemaailmast. FOTO: LIIS TREIMANN

Petuskeemid tegutsevad segamatult

KRISTEL HÄRMA
kristel.harma@aripaev.ee

Äripäev meenutab laiemalt levinud petuskeeme, mis Eestis takistamatult tegutsevad ja inimestelt tuhandeid ja kümneid tuhandeid eurosid röövivad.

Oleme varem lugejateni toonud Eestis segamatult levivate krüptoskeemide OneCoin ja Nano Club kinnised värbamisüritused, mis pärast korduvaid lubadusi rikastumist kellelegi peale selle juhtide ei toonud. Mõlemad skeemid löid väidetavalt oma krüptoraha enda kinnises süsteemis. Liitumiseks tuli osta koolituspakette ning leida ka ise uusi liitujaid. Liitunutele jagati pidevalt uusi lubadusi selle kohta, millal ja kuidas saab väidetava valuutaga lõpuks kaupleva hakata.

OneCoin läks Eestis nii kaugele, et selle entusiastid võtsid selle kasutusele justkui oma valuutana, mille eest sai osta mõnes poes ja söögikohas kinkekaarte (pool summast tuli enamasti tasuda siiski eurodes) ning samamoodi küsiti ka maaükkide eest osa summast just OneCoinides.

Uurimine mitmes riigis

Ka OneCoini endisel värbajal tekkisid kahtlused, et OneCoinil polegi krüptoraha ja on pettus. OneCoini suhtes käib mitmes riigis uurimine ning selle

Telegrami saadavad juhtliikmed tihtipeale pilte edukatest tehingutest ning jääb mulje, nagu *forex*-turul kahjumisse jääda poleks võimalik.

Noormees värbamisürituselt

rahvusvahelisi juhte on vahistatud. End krüptokuninganna kutsuda laskev OneCoini peamine juht Ruja Ignatova on endiselt vabaduses. Eestis OneCoini kohta uurimist algatatud ei ole.

Üleeuroopalisest uurimisest kirjutas Äripäev juba mulle, kui skeemi kahtlustati ka terrorismi rahastamises. Investori olid Eestis aga algusest peale OneCoini suhtes umbusklikud.

Pettus või halb investeering?

Ka on pettunud Nano Clubiga liitunute seas. Ehkki politsei on öelnud, et Nano Clubiga pole nad uurimist algatanud, sest vihjajad pole ise kahju kannatanud, ei alustanud politsei uurimist ka siis, kui kannatanud lõpuks politseile avaldused tegid. Politsei ei võtnud Eestis rahast ilma jäänute avaldusi menetluse, nimetades krüptoskeemile valeväidete peale raha andmist investeerimisriskiks.

Samuti on politsei nimetanud probleemina seda, et kae-

bused on tihtipeale seotud välismaa äriühingutega. Eestlastest võrkturundajaid, kes skeeme siin levitavad ja inimesi värbavad, politsei aga vastutama ei pane.

Nano Club Eesti juht Erik Nurm rääkis Äripäevale, et ta armuski lihtsalt võrkturundusse ning midagi muud seal taga pole. Nurm andis aru ka Äripäeva raadio saates "Kuum tool".

Noortele suunatud värbamine

Sel aastal jõudis Eestisse vastuolulise mainega USA valuutakauplemiskoolitaja iMarkets-Live, kes värbas siin usinalt eelkõige noori, keda peibutati miljonärieluga, mis võiks kauplemisega kaasas käia.

Probleem oli selles, et noori meelitati keerulise ja suurte riskidega *forex*-kauplemise juurde ning liitumine oli tasuta. Liitumiseks tuli tasuda umbes 190 eurot ja iga järgmine kuu umbes 140 eurot. Kui kutsud kaks inimest juurde, saad liitumise tasuta ning iga järgmisega hakkad teenima juba lisa.

"Grupiga liituja lisatakse Eesti kogukonna ühisesse vestlusgruppi, mis asub suhtluskeskkonnas Telegram. Sinna saadavad juhtliikmed tihtipeale pilte edukatest tehingutest ning jääb mulje, nagu *forex*-turul kahjumisse jääda poleks võimalik," rääkis üks noormees.

KOMMERTSPANKADE INTRESSITOOTED

Tähtajaline hoius EUR, %

	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	2 aastat	3 aastat	üle 5 aasta	min summa
Inbank	-	-	0,50	0,75	1,00	1,25	1,75	2,00		500

Inbank AS Niine 11, 10414 Tallinn, www.inbank.ee

BALTI ETTEVÕTETE EMITEERITUD VÕLAKIRJAD

võlakiri	ISIN kood	lunastamine	kupongi-määr	intressi-maksed	nominaal, €	emissiooni-maht, €	kauplemis-koht
Creditstar	EE3300111517	1.06.2019	8,00%	kvartaalne	1 000	1 000 000	-
Creditstar	EE3300111533	1.06.2020	11,00%	kvartaalne	1 000	25 000 000	-
Storent Investments	LV0000802304	30.06.2020	8,00%	kvartaalne	100	10 000 000	Riia börs
Endover Aurora Nova	EE3300111582	14.12.2020	11,00%	kvartaalne	100	10 500 000	-
Creditstar	EE3300111525	1.06.2021	12,00%	kvartaalne	1 000	15 000 000	-
PlusPlus Capital	EE3300111509	31.08.2021	10,00%	kvartaalne	100	5 000 000	-
Magnetic MRO	EE3300111608	21.12.2021	8,00%	kvartaalne	100	8 000 000	First North
luteCredit Europe A12	EE3300111715	15.05.2022	13,00%	kvartaalne	100	1 000 000	-
Mainor Ülemiste	EE3300111343	5.04.2023	5,50%	kord poolaastas	100	10 000 000	First North

Tabel on esitatud turuülevaate andmiseks ja ei ole käsitlata väärtipaberite pakumisenä.

Redgate Capital AS Pärnu mnt 10, Tallinn 10148, tel 66 68 230, bonds@redgatecapital.eu, www.redgatecapital.eu

REKLAAM

REKLAAM

Äripäeva TEABEVARA

Nutiajastu tööriist

www.teabevara.ee

Äripäeva teabevara veebis annavad nõu Eesti parimad eksperdid 18 erinevast valdkonnast. Teabevara keskkonnas pidevalt uuenev eesti- ja venekeelne erialane teave on praktiline, ajakohane ning mugav kasutada.

Kaubanduse Akadeemia

22.05.2019

Mihkel Moosel

€ 419 € (km-ga 502,80 €)

Edukas müük Amazonis

Kuidas alustada Amazonis ning vältida kulukaid eksimusi?

Info ja registreerimine: Äripäeva Akadeemia | tel: 667 0439 | e-post: akadeemia@aripaev.ee | akadeemia.aripaev.ee

INVESTOR TOOMASE BLOGI

Head uudised ja põnev tutvus

Ma ei osanud arvatagi, et tutvun Tallinna Sadama ajaloo esimesel aktsionäride koosolekul põneva isikuga, kes investeerib alates Eesti taasiseseisvumisest.

Selgus, et meil on koguni üks ühine tuttav – psühholoog, raamatute autor ja päevakaupleja Alexander Elder.

Kultuurikatlasse sisse astudes märkasin üht äärmiselt stiilset ligi 80aastast daami mahla joomas, küpsist söömas ning terava pilguga ümbrust seiramas. Astusin ligi ja uurisin, kuidas tema investeerin-gutel läinud on.

Investor, neuroloog dr Hel-je Aarsalu, kes praegu pensio-nipölve veedab, tegi minu sü-dame rõõmsaks, öeldes, et on investeerinud börsil juba mi-tukümmend aastat. Tema va-naisa oli talle juba 4–Saastase plikatirtsuna aktsiate olemuse seitsme kalamehe ja paadi näi-tel ära selgitanud.

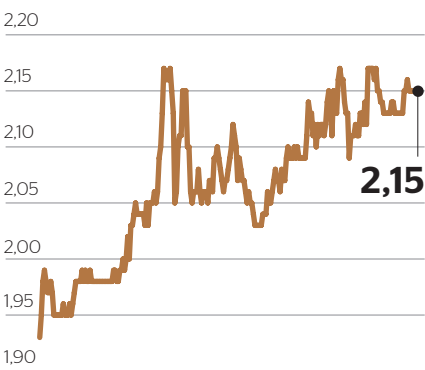
Noored, lugege Saariot ja Elderit!

Noortel soovitas ta lugeda Seppo Saario raamatut börsi-aktsiatesse investeerimisest ja tema endise kolleegi kirjuta-tud raamatuid. Kui küsisin, kes see kolleg on, tuli välja kõi-ge suurem üllatus, nimelt rää-kis ta Alexander Elderist. Tut-vusid nad juba nooruspõlves, kui ametialaselt kokku puutu-sid, ja on aastate jooksul ühen-dust pidanud. Elder nimelt on psühholoogiks õppinud. Dr Aarsalu sõnul on Elderil kaup-lemisel kindlasti psühholoo-giast kasu.

Proua ise kauplema ei ki-pu, vaid hoiab oma investee-rimisportfellis praegu Tallinki, Tallinna Sadama, LHV ja Harju Elektri aktsiaid pikaajaliselt. Uurisin ka ühelt noorelt in-

HIND Tootlus minu portfellis alates emissioonist 26%

Tallinna Sadama aktsia, eurodes

ALLIKAS: THOMSON REUTERS

vestorilt, mis plaanid tal Tallin-na Sadamaga on. Lislotte Mine-jev, kes esimesi aktsiaid ostes oli vaid 18aastane, on näide inime-sest, kes kavatseb investeerimi-sega võimalikult ruttu finants-vabaduse saavutada. Päris ük-si ta otsust ei teinud, vaid koos teiste pereliikmetega, kes kõik emissioonil osalesid.

Lislotte on plaaninud akt-siaid juurde soetada. “Investee-rida tuleb sellistesse ettevõte-tesse, millest sa tead piisavalt palju, mille minevik on hea ja tulevikuperspektiiv lootustan-dev,” sõnas ta.

Sadama juht Valdo Kalm, kellelt aktsionärid koosolekul ka Tallinna–Helsingi tunneli kohta küsisid, ei usu, et Tallin-na ja Helsingi vahele lähiaasta-tel tunnel tekib. “See on üks tu-levikurisk, kui see kunagi tuleb, mitte varem kui 25–30 aasta pä-

rast. Vaadates La Manche’i Euro-tunneli kogemust, siis laevaliik-lus ära ei kadunud pärast tunne-li avamist.”

Sain ka teada, et Tallinna Sa-damal on üks usin töomesila-ne Kanada karmis kliimas jääd murdmas. Botnica töötab suvi-ti kaugel põhjas ühe eramaard-la teenindamisel. Kalm nägi võimalust seal äri laiendada.

Tark sadam ja tuleviku kinnisvaraäri

Tallinna Sadam on automa-tiseerimise eesmärgil aren-danud nn targa sadama IT-la-henduse, mis võimaldab auto-maatset *check-in’i*. Seda lahen-dust võiks ka eksportida, leidis Kalm. IT-partner peaks toote n-ö ära pakkima ja ühekordse tasu eest müüma. Ostuhuvi on näidanud Norra.

Kõige magusam kirss tor-dil on aga Tallinna Sadamal al-les söömata. Nimelt ootab väl-jaarendamist Vanasadama 16hektariline maa-ala. Sinna tulevatest äripindadest ja kor-teritest oleks ettevõttel edaspi-di võimalik stabiilset tulu saa-da, kuid mitte enne 4–5 aastat, kuna planeerimine on alles al-gusjärgus.

Mulle meeldis kõik, mi-da ma koosolekul kuulsin ja nägin. Sadama tulevik tun-dub helge. Kuigi minu algne plaan oli müüa aktsiad ära siis, kui olen 21% tootluse saavuta-nud, siis seda ma praeguse info pealt teha ei kavatse. Pean tun-nistama, et sadam sobib hästi pikaajaliseks investee ringu-ks, kuna ettevõttel on veel küllaga potentsiaali tulusid kasvatada.

Investor Toomas on Äripäeva välja mõeldud tegelane, aga tema käsutuses on reaalne raha, mida ta investeerib finantsturgudele. Toomas alustas tegevust 2002. aasta alguses, mil tema käsutusse anti investeerimiseks miljon krooni. Toomase inves-teerimisotsused langetab Äripäeva börsitoimetus.

PORTFELL Kuidas läheb Toomase investee ringutel?

päevane muutus

-1,52%

väärtus 313 356,28 eurot

68% aktsiad / 18% raha / 11% võlakirjad / 3% ühisrahastus

Ryanair	1,1
Baltic Horizon	0,7
Altria	0,6
Berkshire Hathaway	0,4
Microsoft	0,4
EWZ	0,3
Apple	0,1
Tallinna Sadam	0
EFTEN Real Estate Fund III	0,0
Equinor	-0,25
Tallink	-0,5
Facebook	-1,6
LHV	-2,3
Danske Bank	-2,3
Lerøy Seafood	-7,8

Viimased tehingud

Ostis 23. aprillil 450 Danske Banki aktsiat hinnaga 126,7 DKK (16,97 €) aktsia kohta. Te-hingusumma 7647,9 € ja tehingutasu 14 €.

Müüs 2. aprillil 400 Swedbanki aktsiat hin-naga 13,72 € aktsia kohta. Tehingusumma oli 5488,05 € ja tehingutasu 14 €.

SINU ARVAMUS

Kommenteeri Toomase investeerimis-otsuseid, jaga oma kogemusi või esita küsi-musi veebilehel www.aripaev.ee või e-kirjaga aadressil investor.toomas@aripaev.ee.

OMX TALLINN

52 nädalat

Tallinna börsi üldindeks, kajastab põhi- ja lisanimikirja aktsiate liikumisi.

1249,05

-0,37% ▼

1280

1250

1220

1190

1160

perioodi kõrgeim

1319,04

perioodi madalaim

1164,34

KOHTUOTSUS

Roundup tõi Bayerile hiidtrahvi

Monsanto ost on toonud Baye-ri keemiakontsernile hulgaliselt probleeme. Nüüd otsustas USA California osariigi kohus trahvida Bayerit 2 miljardi dollariiga selle eest, et see taimekaitsevahend tekitab vähki, aga Monsanto selle eest piisavalt inimesi ei hoiatanud. Summa koosneb kahjutasust ja nn karistustasust.

See pole Bayerile esimene koh-tuotsus: eelmise aasta augusti ja tänavu märtsi kohtuotsuste järgi peab Bayer maksma veel 159 mil-jonit dollarit kahjutasu, vahendas Handelsblatt. Glüfosaadi pärast on firma vastu kohtusse läinud üle 13 000 inimese. See tõi kaasa Bayeri aktsionäri-de viha: ettevõtte aktsia on ala-tes Roundupiga seotud häda-dest kaotanud ca 30% oma vää-rtusest. Aktsionäride koosole-kul keeldusid investorid ettevõt-te juhtkonda vastutusest vabas-tamast.

Saksamaa konglomeraat Bayer sai Euroopa Liidu regulaatorite heakskiidu osta USA konkurent Monsanto 62,5 miljardi dollari eest eelmise aasta märtsis.

PANE TÄHELE

Uberi aktsia jätkas langust ka tei-sel kauplemispäeval.

Nissan ennustab ärikasumi kaha-nemist 28 protsendi võrra.

Nafta hind kerkis, kui Saudi Araa-bia teatas droonirünnakutest.

BÖRSIKAUBAD

Kütused

14.05

USD	
Nafta IPE, bbl	70,89
Nafta NYMEX, bbl	61,49
Mootoribensiin, t	717
Diislikütus, t	637,75
Kerge kütteõli, t	621,5
Masuut (1% väävel), t	405,25
Maagaas Henry Hub, btu, USD	

Põllumajandus

14.05

nael = 453,59 g	
Kohv NYBOT, USc/nael	88,25
Valge suhkur NYSE LIFFE, USD/t	327,4
Kakao NYBOT, USD/t	2304
Nisu NYSE LIFFE, USD/t	157
Rapsiseemned NYSE LIFFE Pariis	361,5

VALUUTA

Austraalia dollar	AUD	1,615
Bulgaria leev	BGN	1,956
Hiina juaan	CNY	7,712
Hongkongi dollar	HKD	8,800
India ruupia	INR	78,87
Jaapani jeen	JPY	122,8
Kanada dollar	CAD	1,511
Korea won	KRW	1329,28
Norra kroon	NOK	9,79
Poola zlot	PLN	4,306
Rumeenia leu	RON	4,760

Värvilised metallid

13.05

USD/t	
Alumiinium LME	1828
Vask LME	6031
Plii LME	1793
Nikkel LME	11788
Tina LME	19320
Tsink LME	2584,65

Väärismetallid

14.05

USD/units, units = 31,105 g	
Kuld COMEX	1297,51
Plaatina NYMEX	853,550
Palladium NYMEX	1321,7
Hõbe COMEX	14,8

Singapuri dollar	SGD	1,534
Suurbritannia nael	GBP	0,868
Sveitsi frank	CHF	1,131
Taani kroon	DKK	7,469
Tai baat	THB	35,329
Tšehhi kroon	CZK	25,75
Türgi liir	TRY	6,708
Ungari forint	HUF	324,3
USA dollar	USD	1,121
Bitcoin/USD	USD	8157,65

ALLIKAS: REUTERS KELLA 17 SEISUGA

BÖRS

Tallinn

14.05

aktsia	sulgemis-hind, EUR	muutus eelm. %	käive, EUR	P/E	ROE	P/B	divid. tootlus
Arco Vara	1,100	0,00	0	-10,9	-6,7%	0,76	0,9%
Baltic Horizon Fund	1,349	0,67	22670	10,7	-	-	7,0%
Baltika	0,646	13,33	4530	-7,3	-85,7%	-1,69	0,0%
EFTEN Real Estate Fund III	17,4	0	2090	8,7			3,9%
Ekspress Grupp	0,885	-0,56	230	-71,1	-0,7%	0,54	7,9%
Harju Elekter	4,730	-0,42	9900	42,5	2,8%	1,25	5,1%
LHV Group	10,800	-2,26	49460	10,2	19,3%	1,88	1,5%
Merko Ehitus	10,200	0,00	41250	8,6	15,5%	1,34	9,8%
Nordecon	1,030	0,00	2330	9,0	11,5%	1,00	5,8%
PRFoods	0,536	0,00	0	-31,6	-2,6%	0,86	0,0%
Pro Kapital Grupp	1,450	0,00	0	4,5	21,9%	0,84	0,0%
Silvano FG	2,590	-1,52	113340	8,6	29,6%	7,60	7,6%
Skano Group	0,434	0,00	0	-2,2	-24,1%	0,67	0,0%
Tallink Grupp	1,055	-0,47	53010	20,7	4,2%	0,86	2,8%
Tallinna Sadam	2,150	0,000	109440	23,1	7,043	1,538	6,2%
Tallinna Vesi	11,650	0,00	4750	9,6	26,2%	1,75	3,1%
Tln Kaubamaja	8,400	0,48	82250	12,0	15,8%	1,751	7,5%
Trigon PD	0,510	0,00	0	-0,2	-650,0%	1,28	0,0%

Riia

14.05

aktsia	sulgemis-hind, EUR	muutus eelm. %	P/E	P/B	divid. tootlus
Grindeks	11,1	-0,89		1,0	1,339
Latvijas Gaze	10,3	0	16,6	1,3	-
Olainfarm	5,9	0	7,7	0,8	3,559
SAF Tehnika	3,2	0		1,0	0

Baltika

+14,04%

Siauliu Bankas

-1,04%

Helsinki

14.05

aktsia	hind, EUR	muutus eelm. %	P/E	P/B	divid. tootlus
Alma Media	5,84	0,00	11,5	3,4	6,0
Citycon	8,91	1,02	167,3	0,8	0,9
Elisa	38,65	1,13	19,7	5,1	4,6
Finnair	6,79	0,00	24,2	1,0	4,0
Fortum	18,76	1,71	20,5	1,4	6,0
HKScan	1,88	3,18		0,3	0,0
Huhtamäki	33,51	1,27	21,5	2,7	2,5
Kesko	45,54	0,20	21,5	2,3	5,1
Neste Oil	28,89	2,23	30,0	4,4	2,7
Nokia	4,28	0,27		1,6	4,4
Olvi	32,40	0,00	16,7	2,8	2,8
Stockmann	1,88	-3,59		0,2	0,0
Stora Enso	10,25	-0,19	8,4	1,2	4,9
UPM-Kymmene	23,47	-0,25	8,4	1,2	5,5
Yli	5,04	0,50	28,5	1,1	5,4

Vilnius

14.05

aktsia	hind, EUR	muutus eelm. %	P/E	P/B	divid. tootlus
Apranga	1,660	-8,03	12,4	1,8	7,2
Novaturas	8,150	0	14,8	4,2	6,4
Klaipėdos Nafta	0,393	-1,01	19,9	0,8	7,6
Linas Agro	0,096	0	4,5	0,3	0,0
Panevezio Statybos Trestas	0,770	0		0,4	0,0
Rokiškio Suris	2,600	-0,76	47,7	0,7	3,8
Siaulių Bankas	0,460	-1,92	5,4	1,0	6,2
Snaige	0,176	0		1,0	0,0

LOE VEEBIST

Värsked börsiuudised ja turuülevaade:
www.aripaev.ee/investor